

Konsekvensutredning A1 - Landskap og bylandskap mot Dagens situasjon (0-alternativet)

Detaljregulering, Bergenus, gnr. 164, bnr. 3 m. fl.,
Dokken, nybygg Havforskningsinstituttet og
Fiskeridirektoratet - PlanID 71350000

Dokumentinformasjon

Oppdragsgiver: Asplan Viak AS

Tittel på rapport: Konsekvensutredning A1 - Landskap og bylandskap mot Dagens situasjon (0-alternativet)

Oppdragsnavn: Regulering Nybygg HIFI og Fiskeridir.

Oppdragsnummer: 638991-07

Utarbeidet av: Nina Rieck

Oppdragsleder: Kai Lande

Tilgjengelighet: Åpen

03	27.05.2025	Rapport i hht. planprogram	NR	KIV
02	2. des 2024	Oppdatert etter innspill fra Bergen kommune	NR	
01	8. okt. 2024	Utkast til dialogmøte	NR	KH og KIV
Ver	Dato	Beskrivelse	Utarb. av	KS

Innholdsfortegnelse

Innledning	6
1. Informasjon om tiltaket	7
1.1. Bakgrunnen for detaljplanen	7
1.2. Metode for konsekvensutredning og undersøkelser	8
1.3. Dagens bruk av området	9
1.4. 0-alternativet	10
1.5. Utredningsalternativer	11
2. Fagtema landskap og bylandskap	14
2.1. Grunnlag for tema	14
2.2. Avgrensning av tema	14
2.3. Relevante føringer for temaet	14
2.4. Definisjon av avgrensning av tema	19
2.5. Beskrivelse av plan- og influensområdet	20
2.6. Metode	22
3. Vurdering av verdi	26
4. Tiltakets påvirkning og konsekvens for fagtema og alternativer	37
4.1. Påvirkning av delområdene	37
4.2. Delområde LA1 Nordnes ved Fredriksberg festning (fotostp. H)	40
4.3. Nøstet ved Georgenes Verft (fotostp. Q)	42
4.4. Nygårdshøyden ved Fastings Minde (fotostp. F)	44
4.5. Torborg Nedreaas gate (fotostp. D)	46
4.6. Dokken ved Jekteviken (fotostp. S)	48
4.7. Puddefjorden/Puddefjordsbroen (fotostp. J)	50
4.8. Sett fra Byfjorden	52
4.9. Kirkebukten (fotostp. O)	56
4.10. Damsgård hovedgård (fotostp. R)	58

4.11. Laksevåg Verft (fotostandpunkt P)	60
4.12. Arealstrategien sett fra to utvalgte standpkt.; J og P	62
4.13. Vurdering av konsekvens for delområdene og samlet for fagtema 64	
4.14. Generelle konsekvenser	65
5. Avbøtende tiltak	66
6. Usikkerhet	67

Innledning

I arbeidet med detaljreguleringsplan for Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet på Dokken i Bergen, utarbeides det 17 fagutredninger for ulike tema.

Fagutredningene er fordelt på fire kategorier A - D:

A - Tema som konsekvensutredes etter KU-forskriften (0-alternativet)	
1. Landskap / bylandskap	Egen utredning
2. Kulturmiljø	Egen utredning
B - Tema som utredes i forhold til dagens situasjon (0-alternativet)	
3. Nasjonalt og internasjonalt fastsatte miljømål	<i>Inngår i planbeskrivelsen</i>
4. Naturmangfold	Egen utredning
5. Energibehov og energiløsninger	Egen utredning
6. Teknisk infrastruktur	Egen utredning
7. Klimagassutslipp	Egen utredning
8. Bølger og stormflo	Egen utredning
9. Anleggsfasen og mulig parallell havnedrift	Egen utredning
C - Tema som utredes i forhold til både dagens situasjon (0-alternativet) og Arealstrategi for Dokken (framtidig scenario)	
10. Lokalklima	Egen utredning
11. Friluftsliv og byliv inkl. barn og unges interesser	Egen utredning
12. Forurensning	Egen utredning
13. Transportbehov og mobilitet	Egen utredning
14. Beredskap og ulykkesrisiko (ROS-analyse)	Egen utredning
D - Tema som utredes i forhold til Arealstrategi for Dokken (framtidig scenario)	
15. Arkitektur og byform	Egen utredning
16. Gang- og sykkelbro over Puddefjorden	<i>Inngår i planbeskrivelsen</i>
17. Lokalisering av Bybanen	<i>Inngår i planbeskrivelsen</i>

Dette dokumentet, konsekvensutredning A1 Landskap og bylandskap, utreder tiltaket i forhold til 0-alternativet, som tilsvarer dagens situasjon

1. Informasjon om tiltaket

1.1. Bakgrunnen for detaljplanen

Havforskningsinstituttet (HI) og Fiskeridirektoratet (Fdir) skal samlokaliseres i et nytt bygg på Dokken. Statsbygg har fått i oppdrag å sørge for regulering, prosjektering og bygging på vegne av Nærings- og fiskeridepartementet.

Iht. arealstrategien for Dokken er eksisterende havnelager planlagt for allmenntilgjengelig formål/attraksjon, og Bergen kommune ønsker at arealet utredes som del av reguleringsplan for HI/Fdir. Akvariet i Bergen ønsker nye lokaler og har søkt kommunen om å få benytte eksisterende havnelager på Dokken til et nytt Verdenshavsenter O.

Statsbygg sin reguleringsprosess for HI/Fdir. utreder også mulig fremtidig bruk av havnelageret som Verdenshavsenteret O som del av planarbeidet. De planlagte tiltakene utløser krav til konsekvensutredning, og undersøkelser av en rekke fagtema.

Planprogrammet ble fastsatt av Byrådet i Bergen i møte 30.05.2024 og kunngjort 14.06.2024.

Figur 1-1 Plangrense ved varsel om planoppstart.

Tomt for Nybygg HI Fdir. er markert med rødt, og Havnelageret med lilla. (Ill fra Planprogrammet)

1.2. Metode for konsekvensutredning og undersøkelser

Teksten i dette kapitlet er en komprimert versjon av kapittel 5.0. og 5.1. i planprogrammet. Vennligst se planprogrammet for en grundigere redegjørelse.

I arbeidet med detaljplanen for HI og Fdir. og Verdenshavsenteret O vil det bli utredet to tema etter Miljødirektoratets *Håndbok M-1941 Konsekvensutredning av klima og miljø*, jf. KU-forskriften § 21. Jf. også kap. Innledning s. 5.

- Kulturminner og kulturmiljø
- Landskap/bylandskap

Øvrige temaer undersøkes.

I håndbok for konsekvensutredninger av klima og miljø M-1941 beskrives hva som kan brukes som nullalternativ. Her står det bl.a. at: «Det er ikke tilstrekkelig at tiltak er foreslått i en melding til Stortinget, i et forslag til kommunestyret eller er omtalt i en strategi eller handlingsplan». Med andre ord kan ikke arealstrategien benyttes som nullalternativ i vurderinger i konsekvensutredningen.

Vurderinger av de potensielle virkningene for den fremtidige byutviklingen er likevel viktig for å forstå hvordan disse byggene og funksjonene vil påvirke, og påvirkes, av den byen som er planlagt rundt dem. I håndbok V712 - Konsekvensanalyser er det beskrevet at det noen ganger kan være hensiktsmessig å etablere et scenario som «inkluderer relevante tiltak som det er realistisk å anta vil bli gjennomført uavhengig av det tiltaket en skal analysere.» Det er derfor gjennomført tematiske undersøkelser knyttet til sentrale byutviklingstema der alternativene er vurdert opp mot Arealstrategien Dokken 2050.

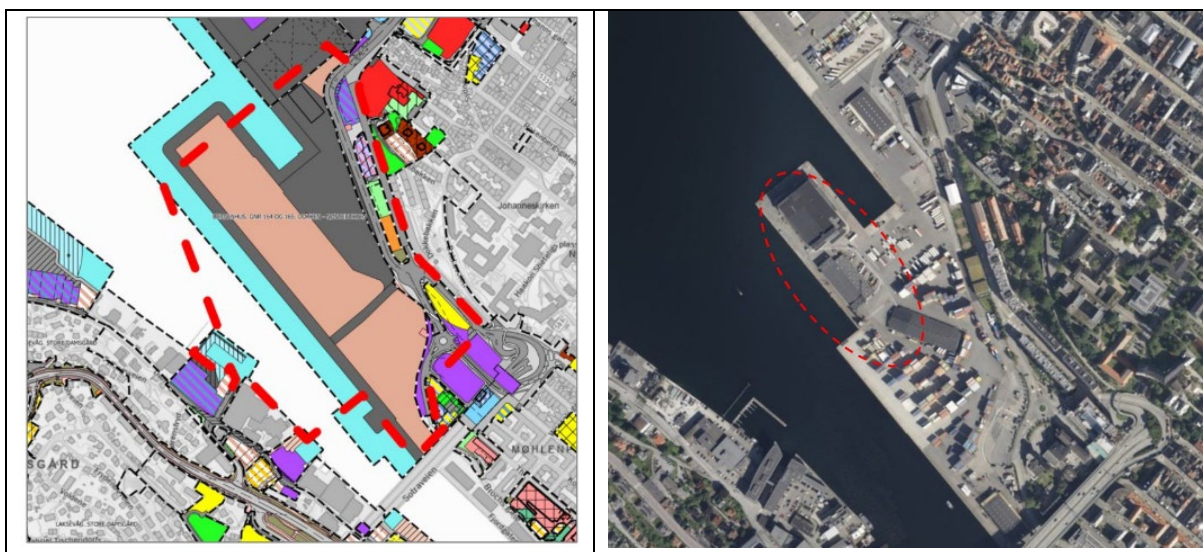
I KU-metodikk kalles referansealternativet for «0-alternativet».

Siden dagens bruk er i tråd med plan 15290000, og senere endringer av denne - 15290200 og 15290300, så er 0-alternativet i praksis lik dagens situasjon.

1.3. Dagens bruk av området

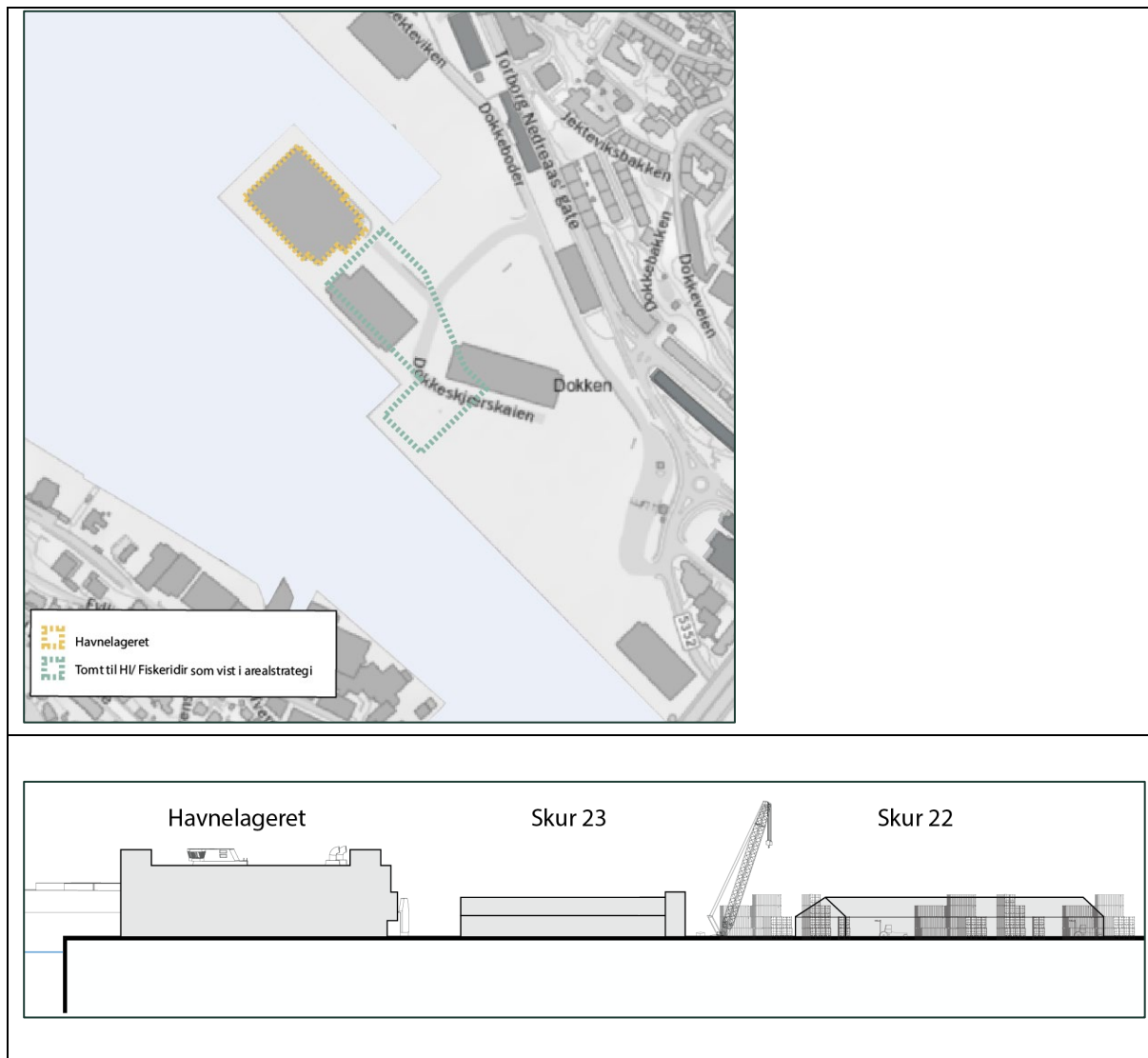
I gjeldende plan 15290000 er området regulert til lager for ulike typer gods, samt trafikk- og havneareal langs kaiene. Dagens bruk av området, med Havnelageret, havneskurene og containerhavnen er i tråd med denne planen.

Det er besluttet en gradvis utflytting av havnevirksomheten, som legger opp til at området blir frigitt innen 2027, men det foreligger ikke vedtatte planer for utflytting.

Figur 1-2 t.v. Plangrense ved varsel om planoppstart i forhold til gjeldende eldre reguleringsplan 15290000 vedtatt 28.09.1998. T.h. Dagens situasjon med tomt innringet (AV-kartet)

1.4. 0-alternativet

Figur 1-3 Plan- og Prinsippsnitt av 0-alternativet med Havnelageret, skur 23 og 22, omgitt av skip, kraner og containere.

1.5. Utredningsalternativer

Det er to utredningsalternativer, som begge tar utgangspunkt i:

- Det samme tomtearealet på ca. 12 000m² for nybygg HI og Fiskeridir.
- Det samme totale arealbehovet for HI og Fiskeridir. (ca. 47 000m² BTA)
- Havnelageret bevares, men med ulik grad av påbygg/tilbygg. Eksisterende areal for Havnelageret er ca. 23.500 m² BRA

Under er prinsippene for de to alternativene illustrert for hhv Dagens situasjon (0-alt.) og for Arealstrategien.

Alternativ 1

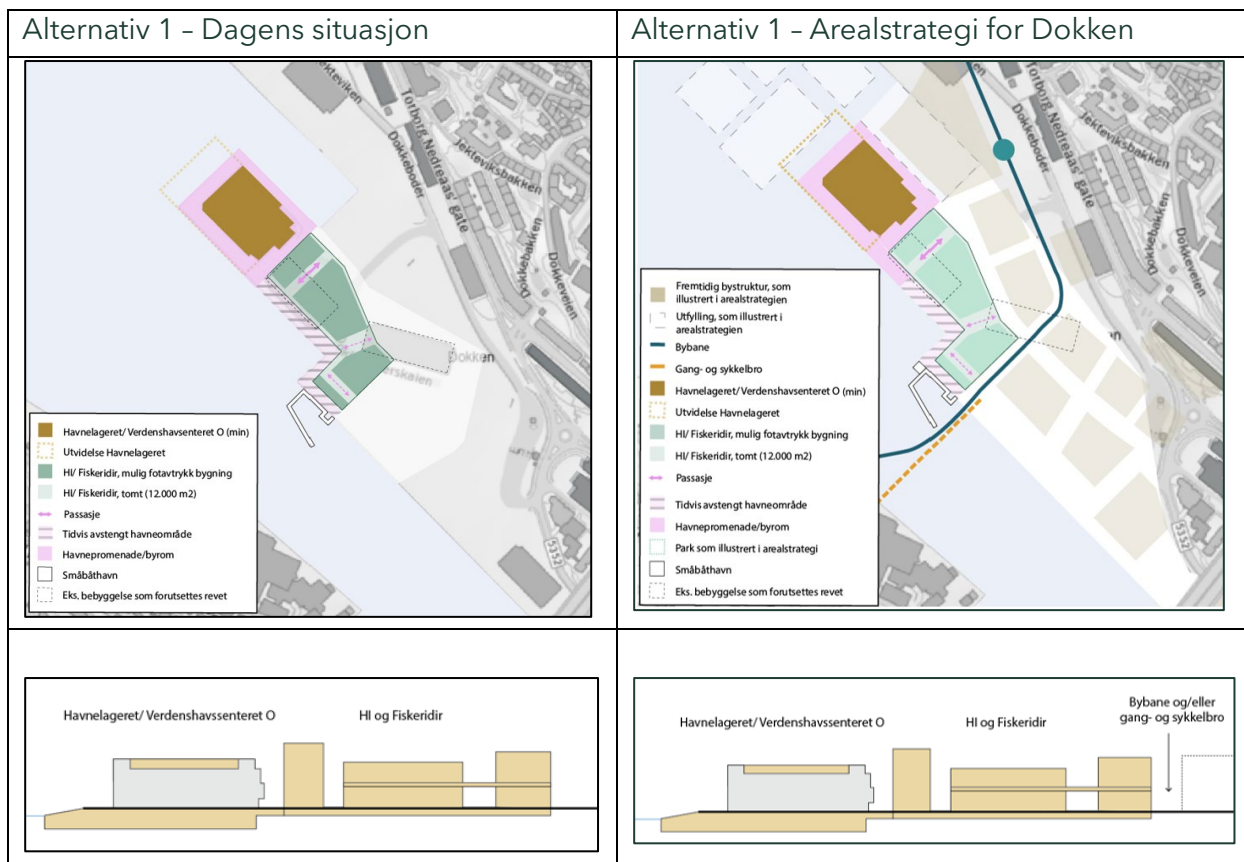
Alternativ 1 bygger på et konsept der nybygg for HI/Fdir. består av flere bygninger som forbindes over bakkeplan, og med ulik størrelse og bruk av mellomrommene mellom bygningene. Den nordligste passasjen vises her som mer åpen og allment tilgjengelig, mens de to andre er overdekkete og kun tidvis tilgjengelige.

I dette alternativet ligger tomten og bygget nær kaikanten uten areal til park/byrom, iht. arealstrategien, utover havnepromenade. Dette alternativet har en jevnere høyde på de ulike byggene og lavere totalhøyde enn alternativ 2.

Småbåthavnen er i dette alternativet plassert rett sør for nybygget.

Dette alternativet bygget på et konsept utviklet i forbindelse med programmeringsfasen.

I alternativ 1 er Havnelageret med Verdenshavsenteret vist i en variant som i hovedsak beholder eksisterende bebyggelse, med noe utvidelse på tak, under bakkeplan og ut i sjøen. Tilleggsareal utgjør ca. 25 000 m² BRA, totalt ca. 48 500 m² BRA.

Figur 1-4 Alternativ 1

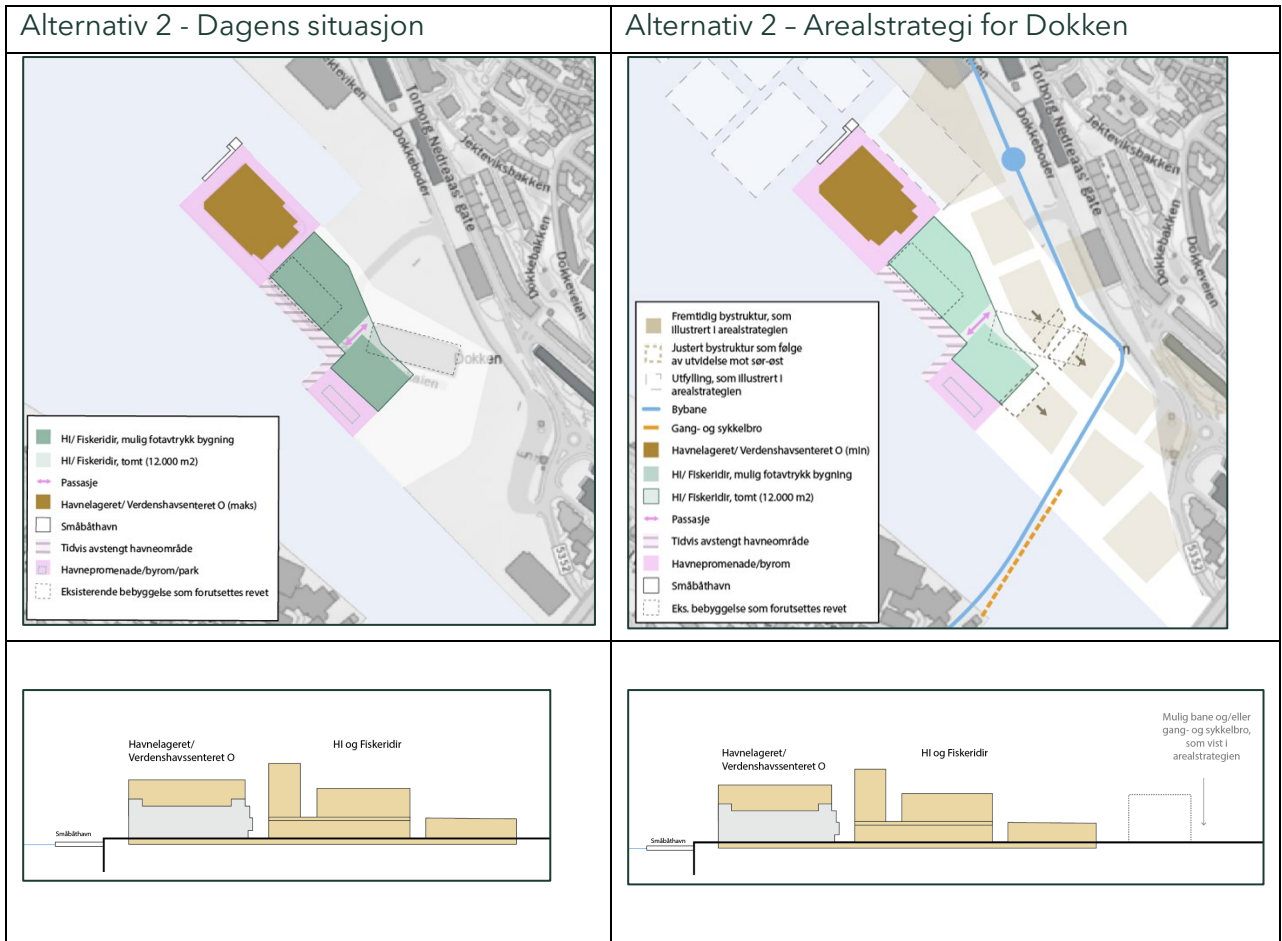
Alternativ 2

Alternativ 2 bygger på et konsept der nybygg for HI/Fdir. består av to større bygningskropper med en åpen og allment tilgjengelig passasje mellom bygningene.

Tomten og bygget utvides sørøstover, og trekkes lenger vekk fra kaikanten med plass til offentlig park/byrom mot sjøen, iht. arealstrategien. Dette alternativet har en mer variert høydeprofil og høyere totalhøyde enn alternativ 1.

Småbåthavnen er i dette alternativet plassert nordvest for Havnelageret.

I alternativ 2 er Havnelageret med Verdenshavsenteret vist i en variant som i hovedsak beholder eksisterende bebyggelse, med større utvidelse på tak enn alternativ 1, med utvidelse under bakken, men uten utvidelse i sjøen. Tilleggsareal utgjør ca. 45.000 m2 BRA, totalt ca. 68 500 m2 BRA.

2. Fagtema landskap og bylandskap

2.1. Grunnlag for tema

Hovedmålet med utredningen for fagtema landskap og bylandskap er å beskrive landskapsverdiene i det omkringliggende naturlandskapet og i det bygde bylandskapet, og vurdere de virkningene/endringene tiltaket vil påføre omgivelsene. Utredningen skal gi et best mulig beslutningsgrunnlag for valg av utbyggingsalternativ slik at dette kan legges til grunn ved utvikling og valg av alternativer.

2.2. Avgrensning av tema

Temaet landskap og byform avgrenses til de visuelle kvalitetene i omgivelsene. Tema har nær tilknytning til tema kulturmiljø pga. det historiske bygningsmiljøet som også er av stor betydning for byformen (det bygde landskapet). Bylandskap har også tilknytning til tema arkitektur og byform som gjør en mer detaljert vurdering av alternativene.

2.3. Relevante føringer for temaet

Planprogram vedtatt 14.06.24 skal svares ut ift. hva som skal utredes.

Tema: LANDSKAP/BYLANDSKAP		
Undertema:	Hva skal utredes	Metode
Nærvirkning	Tiltakenes omfang med inndeling i volumer (høyder og bredder), påvirkning på siktakser, omkringliggende bebyggelse og opplevelseskvaliteter, samt omfang av planlagte utearealer, kaifront og dens tilgjengelighet og lesbarhet for gående forbi og gjennom området. Nybygget sett i sammenheng med Havnelageret og tilliggende byrom.	Begge undertema: Miljødirektoratets Håndbok M-1941 og annen relevant metodikk
Fjernvirkning	Påvirkning på utsikten fra boligkompleksene i Torborg Nedreaas gate, Bredalsmarken og Puddefjorden	
	Påvirkning på utsikten sett fra Damsgårdsvegen og kaifronten på andre siden av Puddefjorden	
	Påvirkning på utsikten fra Nygårdshøyden/Dragefjellet	
	Påvirkning for indre del av Damsgård sør for Puddefjorden	

	Påvirkning sett fra Damsgård, Søre-vågen og Kirkebukten på Laksevågsiden Påvirkning fra sjøen, ytre del av Puddefjorden/Byfjorden Gjøre rede for mulige avbøtende tiltak i anleggsfase og driftsfase	
--	--	--

Miljødirektoratets håndbok M-1941 legges til grunn for utredningen. For tema landskap/bylandskap er det kategoriene særpreg, sammenhenger, identitet og visuell karakter som først og fremst gjelder for verdisettingen av delområder. Metoden beskrives nærmere i kapittel 2.6.

Lovverk, forskrifter, retningslinjer

Den europeiske landskapskonvensjonen (ELK) forplikter Norge, i artikkel 6, til å bedre kunnskapen om egne landskap. I dette ligger det å kartlegge landskapet og analysere dets karakter for å få fram hvilke krefter og trusler som fører til endringer. Endringer som skjer over tid skal registreres. Videre defineres landskapsplanlegging i artikkel 1 «*som sterke framtidsrettede tiltak som tar sikte på å forbedre, istandsette og skape landskap*».

Plan- og bygningsloven har med landskap som et eget ansvar under § 3.1 «*Oppgaver og hensyn i planlegging*». Her står det blant annet at planer innenfor rammen av § 1-1 skal sikre kvaliteter i landskap og vern av verdifulle landskap.

Forskrift om konsekvensutredninger omtaler «*verdifulle landskap*» under «*Kriterier for vurderingen av om en plan eller et tiltak kan få vesentlige virkninger for miljø eller samfunn*» (§ 10 tredje ledd bokstav b). I tilhørende veileder fra Klima- og miljødepartementet og Kommunal- og moderniserings-departementet 2017, er det nærmere konkretisert hvilke landskap som inngår i «*verdifulle landskap*». I forskriftens kapittel 5, som omhandler innholdet i konsekvensutredninger, er landskap omtalt under «*Beskrivelse av faktorer som kan bli påvirket og vurdering av vesentlige virkninger for miljø og samfunn*», § 21 pkt. 6.

Naturmangfoldlovens §3 i) definerer naturmangfold som «*biologisk mangfold, landskapsmessig mangfold og geologisk mangfold, som ikke i det alt vesentlige er et resultat av menneskers påvirkning*». Virkninger for landskapsmessig mangfold behandles under tema landskapsbilde.

NiN Landskap er et nasjonalt heldekkende kartleggingssystem på landskapstypenivå. Systemet svarer ut formålet med ivaretagning av landskapsmessig mangfold som i naturmangfoldloven er definert som «*mangfoldet av landskapstyper*». NiN Landskap

beskriver landskapsvariasjon i Norge, dvs. mangfoldet av landskapstyper. Landsdekkende kartlegging foregår på et detaljeringsnivå tilpasset målestokk 1:50 000.

Lokale føringer:

Bergen kommune, 2019. Arkitektur+. Arkitektur og byformingsstrategi for Bergen

Utvikling av store transformasjonsområder som blant annet Laksevåg skal *«gi Bergen en unik mulighet til å utvikle fremtidens bydeler og styrke byen som helhet. Nyskapende arkitektur skal være med på å gi disse områdene en unik karakter, sosial bærekraft og fremtidsrettede grønne løsninger.»*

Koblingen mellom bebyggelse og landskap og bruk av vegetasjon og vann skal styrkes og brukes som ressurser. Det skal bygges videre på steders unike kvaliteter og kulturminneverdier som skal legges til grunn for identitetsskapende bygg og byrom.

KDP for blågrønn infrastruktur 2012-2020 understreker viktigheten av turveier, parker, byrom, leke- og badeplasser.

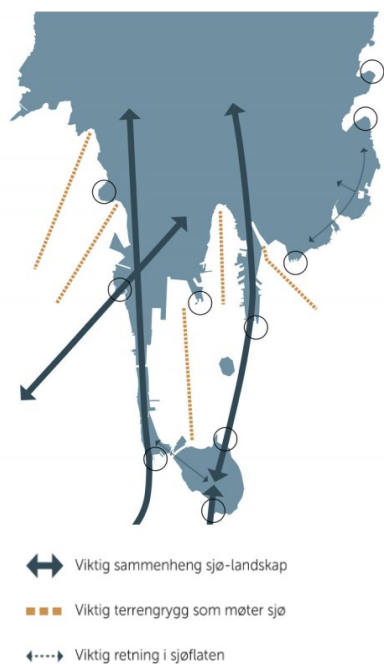
Bergen kommune, 2020. Strategi for sjøfronten i Bergen sentrale deler.

Sjøfrontstrategien skal sikre at verdiene og kvalitetene i sjøfronten videreføres og utvikles. Utvikling av sjøfronten skal komme hele byen til gode. Møtet mellom sjø og land og forholdet mellom landskap og bystruktur trekkes frem som viktig for byens særpreg.

4 mål for videre utvikling trekkes frem:

- Byens kontakt med sjøen skal styrkes
- Bergens maritime identitet skal videreføres
- Det skal skapes rammer for god og variert byutvikling
- Bylandskap og sjøflater som er viktige for byens identitet og karakter skal sikres.

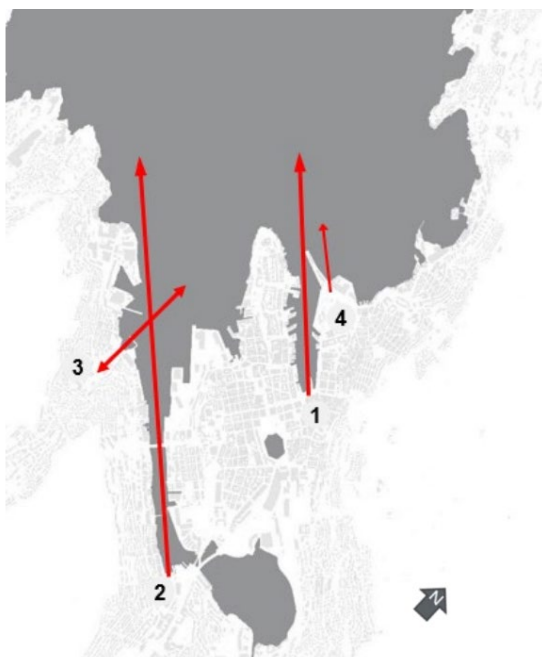
Kartene/illustrasjonene er hentet fra «Strategi for sjøfronten i Bergens sentrale deler» (Norconsult 2020) og viser viktige strukturer i landskapet. Dokken ligger sentralt i forhold til flere viktige overordnede landskapselementer.

Figur 2.1 Linjer og romavgrensing (Norconsult 2020). Vågen og Puddefjorden har tydelige retninger ut mot Byfjorden. Stiplede linjer viser viktige terrengrygger som møter sjøen.

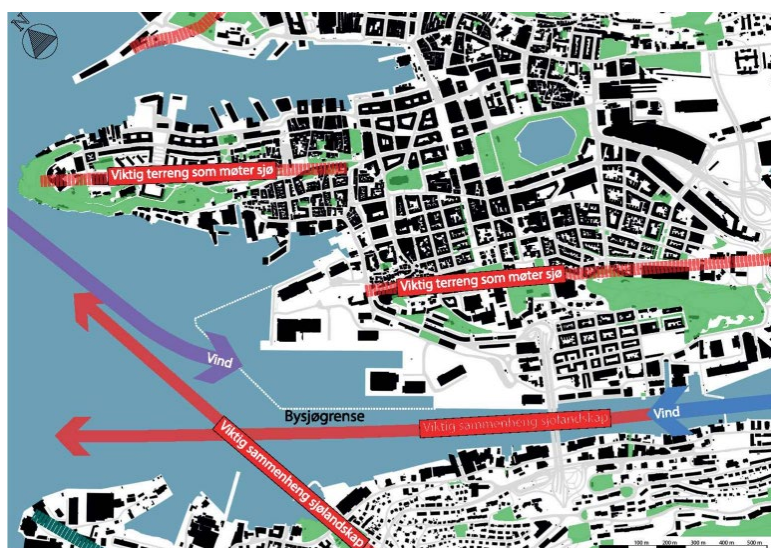
Figur 2.2 Viktige knutepunkter i møte med sjø og daldrag på land (Norconsult 2020). Landskapsdraget fra Melkeplassen forbi Damsgård hovedgård til Kirkebukten og ut til fjorden er et viktig landskapsdrag på Laksevåg. Kirkebukten er vist som viktig knutepunkt.

Figur 2.3 Siktlinjer (Norconsult 2020). Siktlinje 2 ut Puddefjorden mot Byfjorden er viktig for Dokken.

Bergen kommune, 2021. «Dokken 2050 Transformasjon fra godshavn til ny bydel»
Høringsutkast.

Det er et mål av Dokken skal være en integrert del av Bergen by med visuelle og fysiske forbindelser til sentrum og bydelene med en sammenhengende sjøfront.

Figur 2.4 viser viktige terreng som møter sjø og landskapsdrag.

2.4. Definisjon av avgrensning av tema

Definisjon av landskap i hht. M-1941: «*Utredning av landskap handler om en helhetlig, romlig og visuell vurdering av alle aspektene et landskap består av, og sammenhengen mellom komponentene i dette landskapet, samt området eller tiltakets forhold til omgivelsene. Utredningen omfatter faktorer fra andre fagtema, men setter ikke verdi på for eksempel turstier eller bygninger. Slike forhold fra andre fagtema settes inn i en helhetlig analyse av landskapet*». Beskrivelsen og analysen skal få frem hvordan strukturene, formene og elementene i landskapet/bebyggelsesstrukturen spiller sammen og gir området karakter.

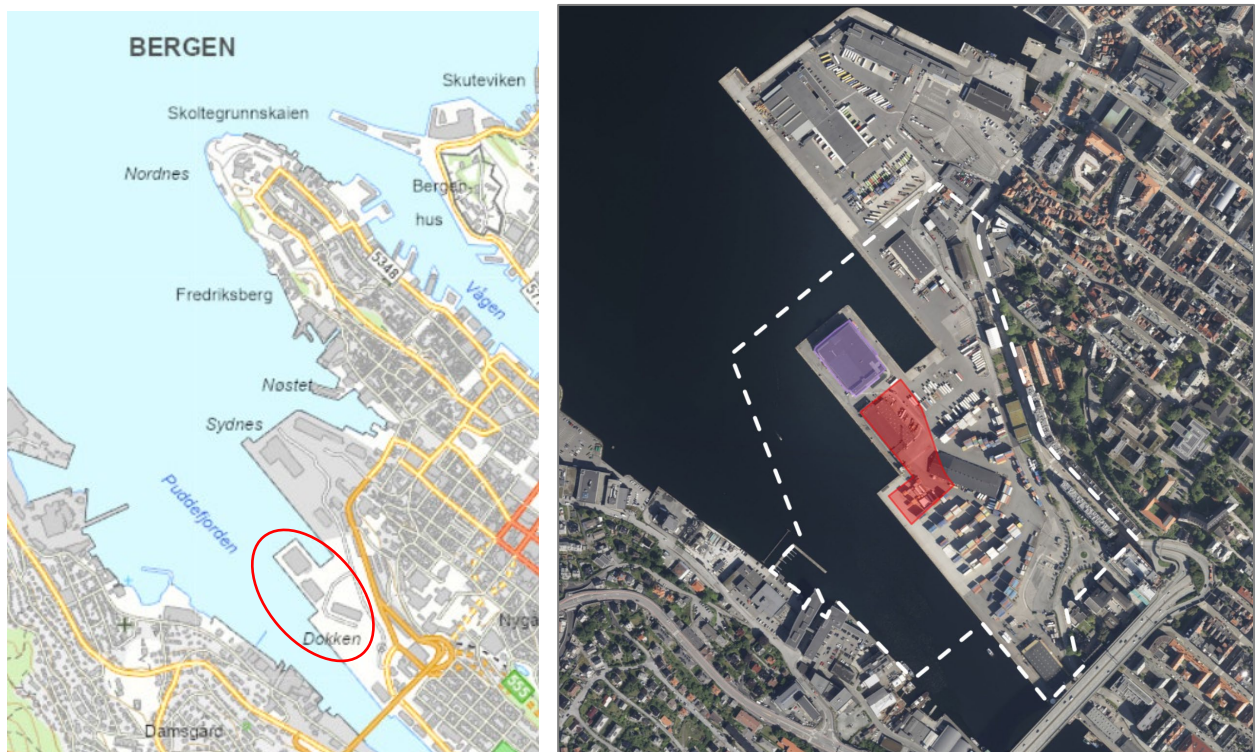
Tematisk avgrensning. Temaet landskap og byform avgrenses til de visuelle kvalitetene i omgivelsene. Tema har nær tilknytning til tema kulturmiljø pga. det historiske bygningsmiljøet som også er av stor betydning for byformen (det bygde landskapet). Bylandskap har også tilknytning til tema arkitektur og byform, men gjør en mer detaljert vurdering av alternativene.

Planområdet er de områdene som vil bli fysisk berørt av det planlagte tiltaket.

Influensområdet er et større område utenfor planområdet som kan bli påvirket av det planlagte tiltaket, både indirekte og visuelt.

Delområdene kan avgrenses og karakteriseres som en helhet, og har fremtredende karaktertrekk/kjennetegn som virker samlende på oppfatningen av området og skiller det fra tilgrensende områder.

2.5. Beskrivelse av plan- og influensområdet

Figur 2.5 T.v. Dokkens plassering i Bergen merket med sirkel. T.h. er planområdet markert med stiplede hvite streker. Illustrasjonen viser det store kaiområdet som over tid er fylt ut i fjorden og omkringliggende bebyggelse. Til høyre i bildet vises bebyggelsen på Nygårdshøyden, til venstre bebyggelsen på Laksevågssiden.

Dokken ligger ved Puddefjorden der fjorden smalner inn og går sørøstover mot Solheimsviken. Den karakteristiske Puddefjordsbroen går over fjorden sør for Dokken. Dokken er en del av kaiområdet på vestsiden av Sydneshalvøya og er preget av havnevirksomhet, bygninger og skur med havneformål, containere og gods som lagres og skip som anløper. Laksevåg på motsatt side av Puddefjorden har også havnevirksomhet, men av en annen skala. Her kommer bebyggelser på Løvestakksiden ned mot det utfylte kaiområdet og fjorden.

På Dokken-siden er Møhlenpris på sørøstsiden av Puddefjorden den nærmeste bydelen. Det er ikke visuell kontakt med Møhlenpris. Nygårdshøyden som skiller Dokken fra bysentrum har bebyggelse og funksjoner av en annen karakter enn på havnen. Nygårdshøyden gjør at Dokken oppleves som adskilt fra sentrum. Dokken omkranses av trafikkerte veier som også gir kaiområdet et isolert og «røft» preg.

Figur 2.6 Høydelagskartet viser terrengformene på begge sider av Puddefjorden og kaiområdene. Nygårdshøyden er en markert terrengform, og terrenget stiger på mot Løvstakken og Damsgårdsfjellet i vest. Dokken markert med rød sirkel.

Figur 2.7 Dronefoto av Dokken sett mot nordvest (foto: Asplan Viak). Utsikten utover Byfjorden og Askøy preget utsikten fra Dokken. Til høyre i bildet stikker Nordnes ut med sin grønne profil. De store skipene som daglig legger til kai ved Dokken, påvirker skalaforholdene slik at omgivelsene med kai, installasjoner og bebyggelse oppleves små.

Figur 2.8 Dronefoto av Dokken sett mot sørøst (foto: Asplan Viak). Puddefjordens løp inn mot Solheimsviken er fremtredende samt den lange og rette kaifronten på Dokken. Puddefjordsbroen er også et markert element i området. Omkringliggende bebyggelse ligger tett inntil kaiområdet. Fjellene omkring rammer inn det bygde bylandskapet.

2.6. Metode

Utredningen er gjennomført etter Miljødirektoratets metodikk M-1941 for konsekvensutredning av landskap. Stegene gjengitt nedenfor utgjør de sentrale elementene i metoden:

- Dele utredningsområdet inn i delområder
- Sette verdi for hvert delområde etter verditabell
- Vurdere påvirkning på landskapsverdiene i hvert delområde
- Fastslå konsekvensen for landskapsverdiene i hvert delområde og den samlede konsekvensen for landskap

Utredningen baserer seg på tilgjengelig bakgrunnsinformasjon fra planprogrammet, kommuneplaner, høringsuttalelser, studier av kart, fotos, foreliggende 3D-illustrasjoner fra Asplan Viak og befaringer.

Det er lagt vekt på å skille vurderingene av kulturmiljø og bylandskap slik at det ikke blir «dobbelttelling». I byer rike på kulturminner/-miljøer kan det være overlappende interesser og verdier som beskrives for begge temaene. Påvirkning og konsekvens er også viktig å prøve å skille ift. visuelle forhold.

Vurdering av verdi

I hht. verdikriteriene i tabell 2.1 vurderes delområdene. I byområder vil enkelte kriterier være mer aktuelle enn i naturpregete områder.

Tabell 2.1 Verditabell med forklaring av verdiene.

Verdikriterier	Uten betydning for KU	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Inngrepsgrad	Områder uten innslag av natur.	Naturpreget, men med overvekt av menneskelig aktivitet, bebyggelse og infrastruktur.	Noe inngrep Sammenhengende naturområde i lokal skala. Naturpreget med spredt bebyggelse og infrastruktur.	Få inngrep Stort sammenhengende naturlandskap i regional skala. Naturlandskap hvor det f.eks. er enkelte bygninger og kraftledninger.	Uten inngrep Stort sammenhengende naturlandskap i nasjonal skala. Landskap som ikke, eller i svært liten grad, er preget av menneskelig aktivitet, bebyggelse og infrastruktur.
Naturvariasjon	Naturlandskap uten variasjoner.	Naturlandskap med lite variasjon.	Naturlandskap med noe naturvariasjon og flere landskapstyper.	Naturlandskap med stor naturvariasjon over korte avstander og med høyt antall landskapstyper.	Naturlandskap med svært stor naturvariasjon over korte avstander og med høyt antall landskapstyper.
Distinkte elementer	Landskap uten distinkte landskaps-elementer.	Landskapstype eller landskaps-element som er synlig, men uten spesiell betydning for landskapet.	Landskapstype eller landskaps-element som har stor betydning for landskaps-karakteren.	Karakteristisk landskapstype eller landskaps-element som setter tydelig preg på landskapet.	Karakterisk landskapstype eller landskaps-element som definerer landskapet.
Mangfold	Landskap uten variasjon av natur- og kulturverdier.	Landskap med variasjon med innhold av en eller få elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.	Landskap som er mangfoldig og har et tydelig preg av flere elementer fra natur, friluftsliv, kultur og landbruk.	Landskap som er svært mangfoldig med et markant preg av elementer fra både natur, friluftsliv, kultur og landbruk.	Landskap som er svært mangfoldig med et og unikt markant preg, av elementer fra både natur, friluftsliv, kultur og landbruk.
Særpreg	Vanlig forekommende landskap uten særpreg.	Vanlig forekommende landskap med noe særpreg.	Særpregede landskap med flere innslag av eksempelvis, inngrep, arealbruk og bebyggelse og elementer som forstyrrer særpreg.	Særpregede landskap med få, ikke dominerende, negative brudd og/eller kontraster.	Unike og intakte, særpregede landskap.
Sammenhenger	Landskap uten kjente sammenhenger mellom elementer eller historiske spor.	Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige kun i lokal sammenheng.	Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i regional sammenheng.	Landskap med sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i nasjonal sammenheng.	Landskap med tydelige sammenhenger mellom elementer eller historiske spor som er viktige i internasjonal eller nasjonal sammenheng.
Tilhorighet/identitet	Områder som det ikke er knyttet spesiell tilhorighet til.	Områder med betydning for en bydel eller mindre gruppe, «hverdagslandskapet».	Områder med lokal betydning, «hverdagslandskapet».	Områder med regional betydning.	Områder med internasjonal/nasjonal betydning.
Visuell karakter	Landskapet domineres av tilfeldighet, fragmentering, monotoni og/eller uoversiktlig-het.	Landskapet er ubalansert, til dels uoversiktlig, mindre strukturert, og har svake sammenhenger i utforming.	Landskapet fremstår balansert, lesbart og strukturert.	Landskapet preges av bevisst formgivning, farge- og materialbruk, lesbare sammenhenger og godt totalinntrykk.	Landskapet preges av bevisst og gjennomført formgivning, farge- og materialbruk, god lesbarhet, logiske sammenhenger, og har et unikt visuelt totalinntrykk.

Vurdering av påvirkning

Påvirkning er et uttrykk for endringer som tiltaket vil medføre på det berørte delområdet. Vurderinger av påvirkning relateres til den ferdig etablerte situasjonen. Det er kun områder som vil bli varig påvirket som vurderes.

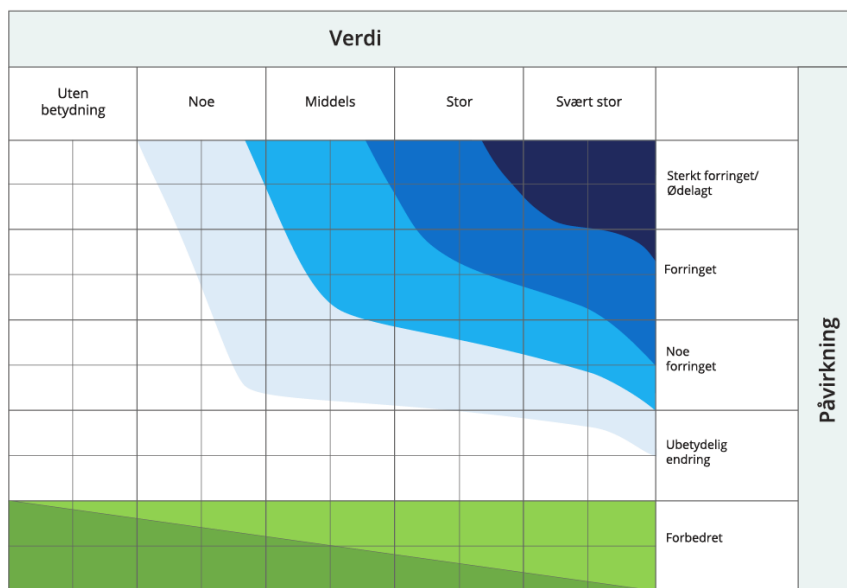
Tabell 2.2 Tabellen forklarer påvirkningsfaktorer og kriterier.

Påvirkningsfaktorer	Forbedret	Ubetydelig endring	Noe forringet	Foringet	Sterkt forringet
Synlighet	Tiltaket er istandsatt slik at det faller naturlig inn i landskapsbildet. Tiltaket fremhever landskapskvaliteter innen planområdet og/eller i omgivelsene. Tiltaket har blitt et positivt blikkfang Tiltaket medfører istandsetting av ødelagt/sterkt forringet landskap.	Tiltaket har samme fremtoning i landskapsbildet som før inngrepet.	Tiltaket medfører noe økt synlighet i brudd med tiltakets nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er liten eller ikke påvirket.	Tiltaket medfører vesentlig økt synlighet i landskapet i nære omgivelser. Tiltakets fjernvirkning er negativ i noen grad i form av skjemmende inngrep og/eller bygde elementer.	Både tiltakets nær- og fjernvirkning er vesentlig negativ, og skjømmer landskapet visuelt i stor grad i form av skjemmende inngrep og/eller bygde elementer.
Fragmentering	Tiltaket skaper nye eller bygger opp ødelagte landskaps-sammenhenger, og/eller fremhever kvaliteter knyttet til helhet, struktur og lesbarhet.	Tiltaket medfører ikke endringer i landskaps-sammenhenger eller kvaliteter knyttet til helhet, struktur eller lesbarhet.	Tiltaket bryter delvis med landskaps-sammenhenger. Tiltaket medfører noe forringelse av kvaliteter knyttet til helhet og struktur, og har dårlig lesbarhet.	Tiltaket bryter landskaps-sammenhenger. Tiltaket skaper et uryddig og uoversiktlig landskap i utrednings-området.	Tiltaket bryter viktige landskaps-sammenhenger innad og ut over utrednings-området. Tiltaket skaper et uryddig og uoversiktlig landskap uten struktur.
Skala	Tiltaket har en god tilpasning til skalaen i landskapet, eller framhever denne.	Tiltaket er tilpasset skalaen i landskapet, eller er underordnet denne.	Tiltaket dominerer noe over landskapets skala, og/eller er ikke tilpasset landskapets skala.	Tiltaket dominerer i stor grad, og/eller er i brudd, over landskapets skala.	Tiltaket dominerer over landskapets skala, og/eller er i vesentlig brudd med landskapets skala.
Formgivning	Tiltaket tilfører verdi til et monotont eller forringet landskap. Tiltaket er forankret i landskapet ved hjelp av formgivning, farge- og materialbruk, og har et balansert uttrykk.	Tiltaket har samme formspråk som førsituasjonen.	Tiltaket gir et ubalansert inntrykk. Tiltaket har tilfeldig formgivning og materialbruk. Tiltaket bidrar til et monotont eller uryddig inntrykk.	Tiltaket mangler bevisst formgivning, farge og/eller materialbruk. Tiltaket bidrar til et monotont eller kaotisk inntrykk.	Tiltaket mangler forankring i landskapet, og formgivning, farge og/eller materialbruk er uheldig. Tiltaket gir et monotont eller kaotisk inntrykk.
Tilhørighet/identitet	Tiltaket ivaretar og/eller forsterker tilhørighet/identitet i området. Tiltaket har gitt nytt og positivt innhold til et ubetydelig eller negativt ladet sted.	Tiltaket medfører ingen endring av tilhørighet, identitet eller bruker-opplevelse, gjenskapt eller kompensert.	Tiltaket fører til at tilhørighet, identitet eller brukeropplevelse er noe brutt eller forstyrret.	Tiltaket fører til at tilhørighet identitet eller brukeropplevelse er brutt eller forstyrret i en slik grad at dagens referanser ikke er gjenkjennbare. Tiltaket fremstår uten sammenheng med historisk og/eller følelsesmessig tilhørighet og identitet.	Tiltaket har ødelagt tilhørighet, identitet eller brukeropplevelse. Tiltaket oppleves som fremmed i landskapet.
Samlet påvirkning					

Konsekvens

Vurdering av konsekvens gjøres over tre trinn. I trinn 1 (steg 4) vurderes konsekvens for hvert enkelt kulturmiljø (delområde), i trinn 2 (steg 5) vurderes konsekvenser for samlet kulturmiljø. Hva som vektlegges i hvert enkelt prosjekt, gjøres på grunnlag av en faglig vurdering.

Tabell 2.3 Konsekvensviften, forklaring på kategoriene og konsekvensgrad.

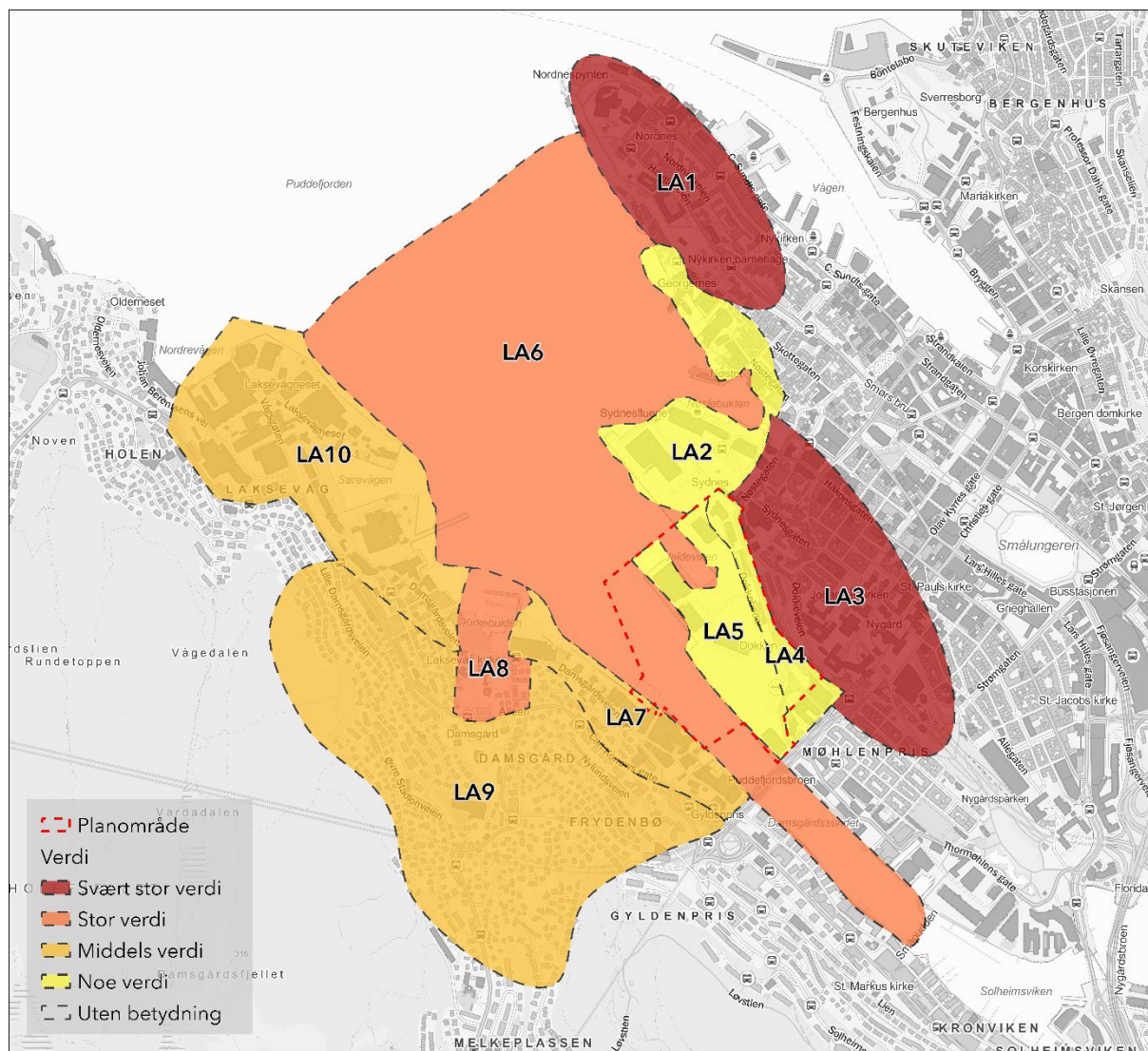
Skala	Forklaring	RGB-fargekode
Svært alvorlig konsekvens ---	Den mest alvorlige konsekvensen som kan oppnås for delområdet. Brukes kun for delområder med stor eller svært stor verdi.	0, 32, 96
Alvorlig konsekvens ---	Alvorlig konsekvens for delområdet.	0, 112, 192
Middels konsekvens -	Middels konsekvens for delområdet.	0, 176, 240
Noe konsekvens -	Noe konsekvens for delområdet.	212, 255, 254
Ubetydelig konsekvens 0	Ingen eller ubetydelig konsekvens for delområdet.	251, 255, 255
Noe/betydelig positiv konsekvens + / ++	Forbedring (+) eller betydelig forbedring (++)	146, 208, 80
Stor/svært stor positiv konsekvens +++ / ++++	Stor forbedring (+++) eller svært stor forbedring (++++). Brukes i hovedsak der områder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.	0, 176, 80

Konsekvens M1941

3. Vurdering av verdi

Influensområdet er inndelt i 10 delområder (figur 3.1) som gis verdi og der påvirkning og konsekvens vurderes. Det er utarbeidet illustrasjoner som viser visuell påvirkning av tiltaket sett fra delområdene.

Landskap og bylandskap
Samlokalisering HI og Fiskeridir
Verdikart

Versjon:
02.12.2024

asplan
viak

0 300 600 m
Kartgrunnlag: Kartverket, Geovekst, Kommuner

Figur 3.1 Verdikartet viser delområdene LA1 Nordnes, LA2 Nøstet/Sydnnes, LA3 Nygårdshøyden, LA4 Torborg Nedreaas gate, LA5 Dokken, LA6 Puddefjorden inkl. broen, LA7 Damsgård sveien, LA8 Kirkebukten, LA9 Damsgård og LA10 Laksevåg.

Delområde LA1 Nordnes er de mest markert nes i Bergen, fremtredende i innseilingen til byen. Neset stikker langt ut i Byfjorden og skiller Puddefjorden fra Vågen i nordøst. Nordnes danner en høyderygg der Haugeveien følger hele ryggen og ender i Nordnesparken ytterst på det neset. Den ene siden av Haugeveien vender seg mot Vågen og Fløyfjellsiden, og den andre siden vender seg mot Puddefjorden og Damsgårdsiden.

Begrunnelse: Området har god byform og bystruktur der landskap og bebyggelse danner et spesielt godt totalinntrykk. Bygninger, byrom og landskap danner til sammen særlig gode og lesbare omgivelser tilpasset bydelens skala. Det markerte neset og høyderyggen former store deler av byens landskap.

Verdi for delområde Nordnes er vurdert til svært stor (på grensen til stor verdi).

Delområde LA2 Sydnes/Nøstet. Sydnes er den del av kaiområdet nord for Dokken som strekker seg mellom planområdet og Nøstebukten med Nøstet/Verftet. Det store og brede kaiområdet med Sydnesfluene ytterst, går et godt stykke ut i Puddefjorden. Sukkerhusbryggen ligger lengst inne i Nøstebukten. I Nøstebukten er det både gamle sjøboder og industribygg samt nyere og større bygninger. I overgangen mellom Nøstet og Nordnes ligger

På selve kaiområdet Sydnes står det flere større bygninger ut mot kaikantene, og i den midtre delen av kaien er det oppstillingsplasser for containere og annet gods.

Figur 3.2 Kaiområdet nord for Dokken med Sydnes og Nøstet. Nordnes stikker ut i fjorden i bakgrunnen. Foto Asplan Viak.

Begrunnelse: Delområde danner mindre gode og lesbare sammenhenger med omkringliggende boligbebyggelse på Nøstet. Området står i sammenheng med Dokken. Nøstebukten og Jekteviken gir variasjon til kaiområdet.

Verdi for delområde Sydnes/Nøstet er vurdert til noe.

Delområde LA3 Nygårdshøyden er den viktigste høyderyggen i Bergen sentrum og skiller Puddefjorden, Møhlenpris og Dokken fra bykjernen/sentrum. På «høyden» ligger Universitetet i Bergen med flere «praktbygninger» og Johanneskirken i parkmessige omgivelser der Botanisk hage ved Bergen Museum er en av perlene. Markerte bygninger som er godt synlig fra Dokken er Dragefjellet skole, «Jusbygget» og tårnet på Historisk museum. Leiegårder med arkitektoniske kvaliteter fra slutten av 1800-tallet i strukturerte kvartaler/kvartalsstruktur dekker store deler av Nygårdshøyden utover universitetets bygninger. I søndre del er Nygårdsparken en meget viktig del av «høyden» (denne ligger utenfor delområdet slik det defineres for Dokken).

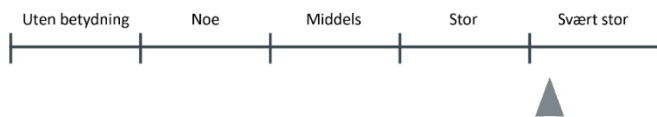
Figur 3.3 Nygårdshøyden med sin bebyggelse og vegetasjon er synlig bak den hvite bygningen og boligblokkene i Torborg Nedreaas gate. Høyden avgrenser Dokken mot bysentrum. Foto: Nina Rieck, Asplan Viak.

Figur 3.4 Utsikt over Dokken sett fra Sydnes og Dragefjellet skole. Båten ved kai forrykker skalaforholdene i bydelen. Foto: Nina Rieck, Asplan Viak.

Begrunnelse: Området har god byform og bystruktur der landskap og bebyggelse danner et spesielt godt totalintrykk. Bygninger, byrom og landskap danner til sammen særlig gode og lesbare omgivelser tilpasset bydelens skala. Den markerte høyderyggen former store deler av byens landskap.

Verdi for delområde Nygårdshøyden er vurdert til svært stor (på grensen til stor verdi).

Delområde LA4 Torborg Nedreaas gate. Gatene er meget trafikkert og preget av støv og støy. Den deler seg ved Dokkebakken der en arm (Bredalsmarken) følger terrenget opp mot Puddefjordsbroen og en arm går under broen og videre mot Møhlenpris. På strekningen langs Dokken ligger lange boligblokker i 5-6 etasjer, tre av blokkene er karakteristiske fra 50-tallet. Bebyggelsen har et sammenhengende preg og sett fra Dokken skjuler bygningene store deler av Nygårdshøyden bak.

Mellom blokkene og Dokken er arealene preget av parkering, små hager og vegetasjon. Dokken som nærmeste nabo er meget tilstedeværende med sine aktiviteter på containerhavnen og store skip som ligger til kai.

Figur 3.5 T.v. boligblokkene langs Torborg Nedreaas gate ligger tett inntil planområdet. T,h. planområdet sett fra blokken nærmest Puddefjordsbroen. Foto: Nina Rieck, Asplan Viak.

Begrunnelse: Delområdet har svak sammenheng med omgivelsene og ligger i et uoversiktlig og fragmentert område preget av infrastruktur.

Verdi for delområde Torborg Nedreaas gate er vurdert til noe.

Delområde LA5 Dokken (planområdet)

Dokken er fylt ut i Byfjorden som kaiområde fra den bratte skrenten opp til Sydnes-/Nygårdshøyden i øst. Den brede Torborg Nedreaas gate danner skille mellom høyden og Dokken som strekker seg ut til Puddefjorden og henger sammen med det store kaiområdet ut mot Sydnesfluene. Kaiområdet oppleves som avskilt fra omgivelsene med sin arealbruk og høye gjerder. Jekteviken skjærer seg inn i den ellers ensartede kaifronten. Det er tre bygninger på Dokken; den store bygningen til Havnelageret ytterst på kaien og to lave skur. Ellers er arealet på kaien dekket med containere stablet i ulike høyder i bestemte system på avsatte arealer. Mellom containerne går det «gater» med sikt ut mot Puddefjorden og Laksevåg eller mot Nygårdshøyden.

Langs kaiene ligger det skip, og siden Dokken er dypvannskai ankommer de store turistskipene hit i tillegg til lasteskip i flere størrelser og kategorier. Skipenes størrelse bryter med skalaen i omgivelsene, spesielt ift. småhusbebyggelsen på Nøstet og i Torborg Nedreaas gate. Skipstrafikken oppleves som en del av aktiviteten i havnen og gir identitet.

Aktivitet som transport inn og ut av containere, kjøring med truck og heising med kraner, er også aktiviteter som gir området preg.

I forhold til flere viktige overordnede landskapselementer i «Strategi for sjøfronten i Bergens sentrale deler» (figurene 2.1 - 2.3) vurderes Dokken å:

- Ikke har en viktig funksjon som del av sjølandskapet omkring Bergen, noe imidlertid Puddefjorden har.
- Ikke er et viktig knutepunkt i møtet mellom sjø og land.
- Ikke er en viktig terrengform, noe imidlertid Nygårdshøyden er.
- Ikke hindrer viktig siktlinje ut Puddefjorden.

Figur 3.6 T.v. Havnelageret sett fra Puddefjorden. Nordnes i bakkant. T.h. Mellom containere og skur er det siktaker, som f.eks. til Ulrikken. Foto: Nina Rieck, Asplan Viak.

Figur 3.7 T.v. Store skip ved havn langs Havnelageret. T.h. Havnelageret er en dominerende bygning på kaien. Et av skurene til venstre i bildet. Foto: Nina Rieck, Asplan Viak.

Begrunnelse: Dokken med sin containerhavn danner mindre gode og lesbare sammenhenger med omkringliggende boligbebyggelse på Møhlenpris og Nygårdshøyden. Området står imidlertid i sammenheng med øvrige kaiområder, men til forskjell fra disse endres «landskapet» på havnen etter oppstillingsmønster og antall containerne til enhver tid. Havnelageret har en identitetsskapende funksjon og fremstår som et tydelig element på havnen.

Verdi for delområde Dokken er vurdert til noe.

Delområde LA6 Puddefjorden er en sentral og viktig del av Bergens sjølandskap. Bergens sjølandskap består av Puddefjorden og Vågen som begge strekker seg nordvestover ut mot Byfjorden. Langs og mellom Puddefjorden og Vågen ligger de sentrale delene av byen.

Innseilingen til byen går i fjorden og inn mot havneområdene, og utsikten mot kaifrontene er god. Puddefjorden strekker seg helt inn til sundet mot Store Lungegårdsvannet. Langs det smale fjordløpet har det gjennom tidene lagt mange skipsverft, både på Laksevågsiden og Møhlenprissiden. Bergen havn har utviklet seg langs fjorden og den opprinnelige og naturlige sjølinjen er endret gjennom mange utfyllinger, f.eks. på Nøstet/Dokken som er den største utfyllingen.

Puddefjordsbroen er et landemerke i fjorden, som er godt synlig fra kaiene. Den krysser fjorden like sør for Dokken og avgrenser kaiarealet i denne retningen. Sønnefor broen er kaifronten smalere og boligbebyggelsen går ned mot fjorden.

Figur 3.8 T.v. Puddefjordsbroen spenner over fjorden like sørøst for Dokken. Broen er et kjent landemerke i denne delen av byen. T.h. vises utsikten utover fjorden. Skip til kai langs Dokken til høyre i bildet. Til venstre sees kranen på Laksevåg Verft, et landemerke i bydelen. Foto: Nina Rieck, Asplan Viak.

Begrunnelse: Puddefjorden danner et sjølandskap av regional betydning og gir særpreg til omgivelsene.

Verdi for delområde Puddefjorden er vurdert til stor.

Delområde LA7 Damsgårdsvei. Delområdet ligger med 250 meters avstand over Puddefjorden fra Dokken. Den visuelle forbindelsen er sterk, og det som skjer på den ene sidene av fjorden vil påvirke opplevelsen sett fra den andre siden. Langs kaien er det flere større bygninger, enkelte nye, og aktiviteter knyttet til industri-, verksteds- og næringsvirksomhet. Kaiområdet fortsetter under Puddefjordsbroen, men endres etter hvert til boligområder med ny og transformert bebyggelse langs Damsgårdssundet.

Figur 3.9 T.v. På andre siden av Puddefjorden er de store bygningene i Damsgårdsveien godt synlige. Bak disse klatrer boligbebyggelsen oppover fjellsiden på Damsgård. T.h. utsikt over til Dokken sett fra kaien langs Carl Konows gate/Michel Krohns gate. Foto: Nina Rieck, Asplan Viak.

Begrunnelse: Bygninger og landskap danner mindre gode og lesbare omgivelser delvis tilpasset byens skala.

Verdi for delområde Laksevåg er vurdert til middels.

Delområde LA8 Kirkebukten

Delområdet strekker seg som et grøntdrag fra Damsgård Hovedgård og ned til Puddefjorden hvor det ender i en småbåthavn og molo ved Puddefjorden. Delområdet omfatter Laksevåg sentrum som består av småskalabebyggelse som bl.a. det gamle

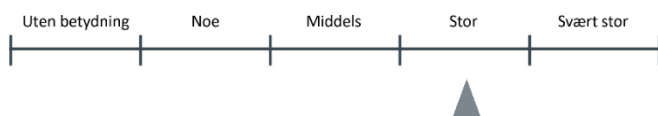
kulturmiljøet ved Laksevåg kirke som er et landemerke på Laksevåg. Som del av det gamle kulturmiljøet er det café, butikk og ombygget posthus. Både Damsgårdsvegen og Kringsjåveien er tydelige barrierer i delområdet. Delområdet avgrenses i denne utredningen av Kringsjåveien.

Figur 3.10. Bildet t.v. viser utsikten fra Damsgård Hovedgård og nedover mot Kirkebukten. Bildet t.h. viser miljøet i Kirkebukten; småhusbebyggelse og Håsteinarparken med vanndam. Foto: Nina Rieck, Asplan Viak.

Begrunnelse: Området har god byform og bystruktur. Bygninger, byrom og landskap danner til sammen særlig gode og lesbare omgivelser tilpasset bydelens skala. Landskap og bebyggelse danner et spesielt godt totalinntrykk. Damsgårdsvegen og Kringsjåvegen trekker noe ned verdien.

Verdi for delområde Kirkebukten er vurdert til stor.

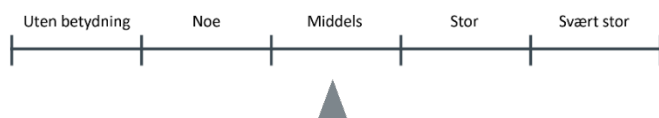
Delområde LA9 Damsgård

På oversiden av Kringsjåveien ligger rekker med bolighus, to- og firemannsboliger og enkelte blokker i fjellsiden opp Damsgårdsfjellet. De fleste bygningene er oppført som «arbeiderboliger» tilknyttet industrien/verftene langs Puddefjorden i perioden 1926-1975. Gatene følger terrenget og danner en tydelig struktur av gater og husrekker i det bratte terrenget, flere steder støttet opp av høye murer. Bebyggelsen ligger høyst i Vågedalen, opp mot ca. 75 moh. På tvers av gater og terreng går trappeløp som snarveier ned mot Puddefjorden, og i disse er det sikt mot byen og fjorden. Det er utsikt over verftsområdene langs fjorden, Dokken og over mot Fløyfjellsiden.

Damsgård Hovedgård ligger også innenfor delområdet.

Begrunnelse: Området har god bystruktur der bebyggelse, landskap og infrastruktur danner gode og lesbare omgivelser tilpasset byens skala.

Verdi for delområde Damsgård er vurdert til middels.

Delområde LA10 Laksevåg

Delområdet omfatter industri-, nærings- og lagerbygninger med store dimensjoner. Mellom bygningene er det åpne arealer som tjener som parkerings- og lagringsplass. Kaifronten ut mot Puddefjorden er et slikt areal, og ytterst står flere slanke og høye tanker og andre dominerende installasjoner. Sør for Sørevåden ligger tidligere Laksevåg verft som også ligger på fylling i fjorden. Også her dominerer industri-, nærings- og lagerbygninger med store dimensjoner, men også flere historiske bygninger som bærer preg av forfall. Den høye kranen ytterst på piren som strekker seg ut i Puddefjorden og tørrdokken, er elementer som er verneverdige og gir delområdet et særpreg. Kranen er et landemerke for verftsområdet.

Figur 3.11 t.v. viser bildet ødslige arealer mellom de gamle bygningene på Laksevåg Verft. Bildet t.h. viser den verneverdige verkstedsbygningen sett fra porten ved innkjøringen til verftet. Kilde: Konsekvensanalyse Laksevåg Verft, landskap og byform. Asplan Viak februar 2023. Foto: Nina Rieck, Asplan Viak.

Begrunnelse: Bygninger og landskap danner mindre gode og lesbare omgivelser lite tilpasset byens skala. Det visuelle inntrykket av de historiske bygningene trekker opp verdien.

Verdi for delområde Laksevåg er vurdert til middels.

4. Tiltakets påvirkning og konsekvens for fagtema og alternativer

I en utvikling av Dokken med nye funksjoner i Havnelageret og nybyggene Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet (HI/FDir), er det ift. bylandskapet viktig å ta hensyn til:

Sammenhenger. Visuelle forbindelsen til Nygårdshøyden, Møhlenpris, Laksevågsiden og Puddefjorden/Byfjorden. Lesbare forbindelser som gateløp og siktakser er viktige.

Åpen kaifront som ikke stenger opplevelse av nærhet til Puddefjorden og sjølandskapet.

Volumer/skala i forhold til andre bygninger på kaiene (Sydnesfluene), og på Nygårdshøyden og Damsgård-/Laksevågsiden.

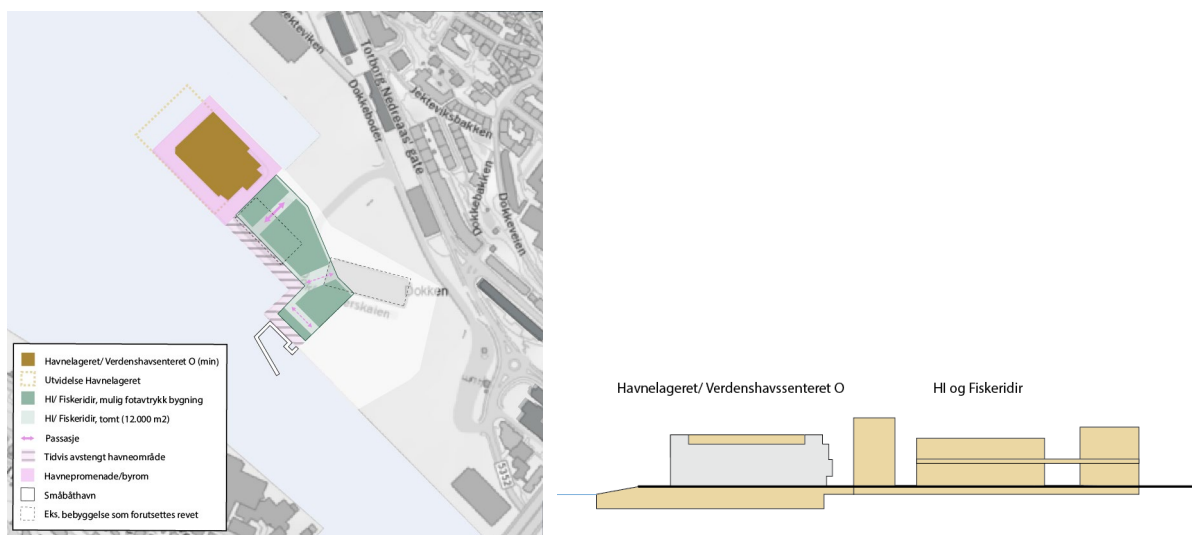
Overgangssone til bebyggelsen i Torborg Nedreaas gate.

Bygningshøyder ift. å «forstyrre» Nygårdshøyden som viktig høyderagg i landskapet.

Synlighet fra Byfjorden ift. Havnelagerets fremtredende situasjon i dag.

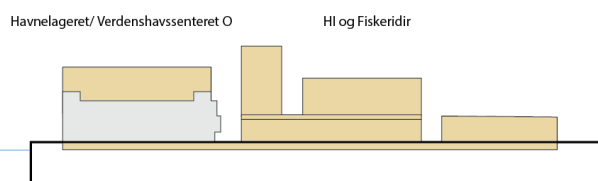
4.1. Påvirkning av delområdene

Alternativ 1

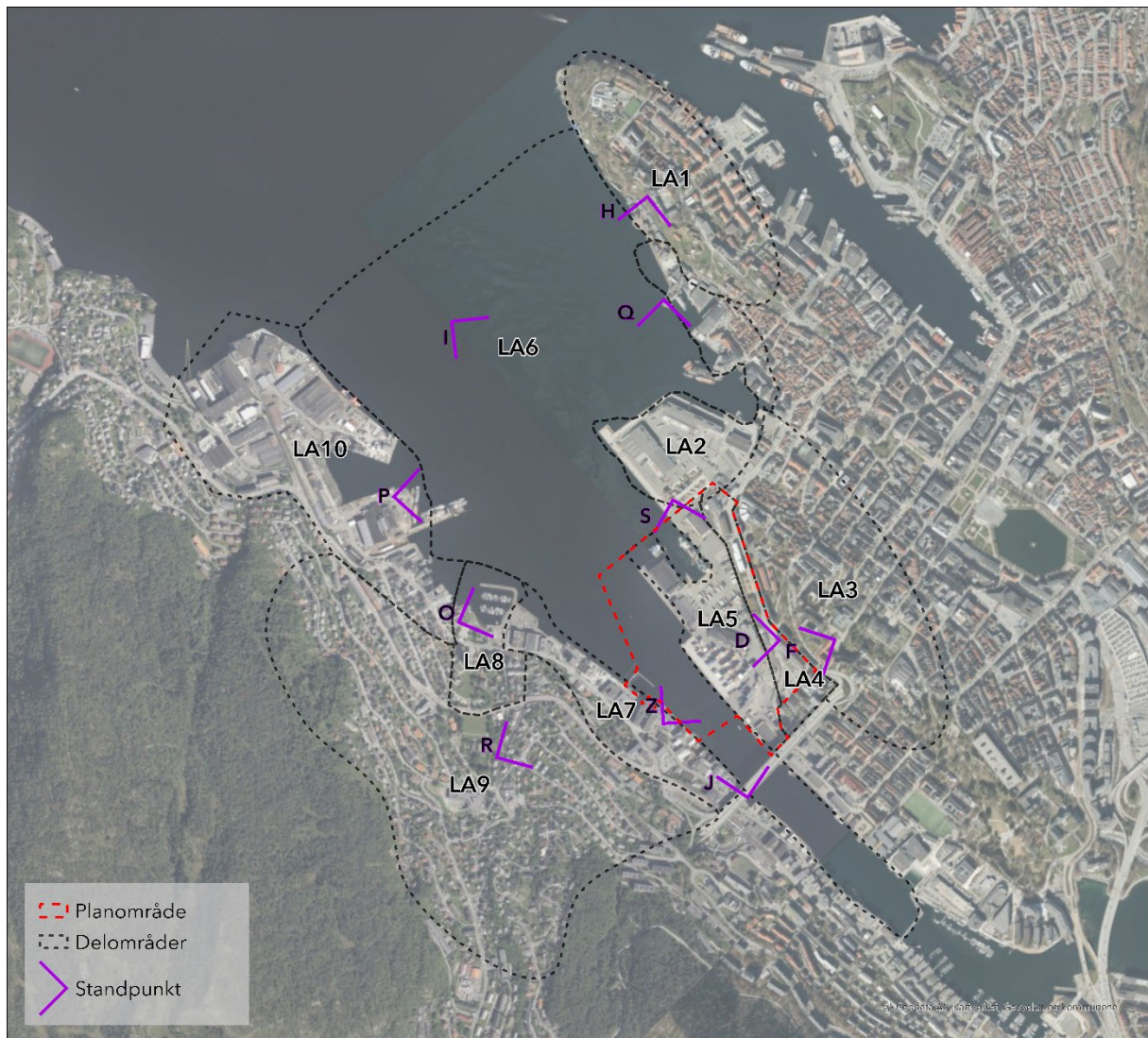

Figur 4.1 Alternativ 1 består av tre adskilte bygninger på HI/Fdir der kun et er høyere enn Havnelageret som er bygget på en etasje. Bebyggelsen i HI/FDIR er lagt i en vinkel mot kaikanten, men trapper seg ikke ned i denne retningen. Skur 23 er fjernet.

Alternativ 2

Figur 4.2 Alternativ 2 har en mer kompakt bebyggelse enn alternativ 1. Havnelageret har blitt flere etasjer høyere, og HI/Fdir har fått et «høyhus» plassert på en base. Samtidig har bebyggelsen i HI/Fdir trappet seg ned mot sør. Skur 23 er fjernet.

Landskap og bylandskap
Samlokalisering HI og Fiskeridir
Standpunkt

Versjon:
02.12.2024

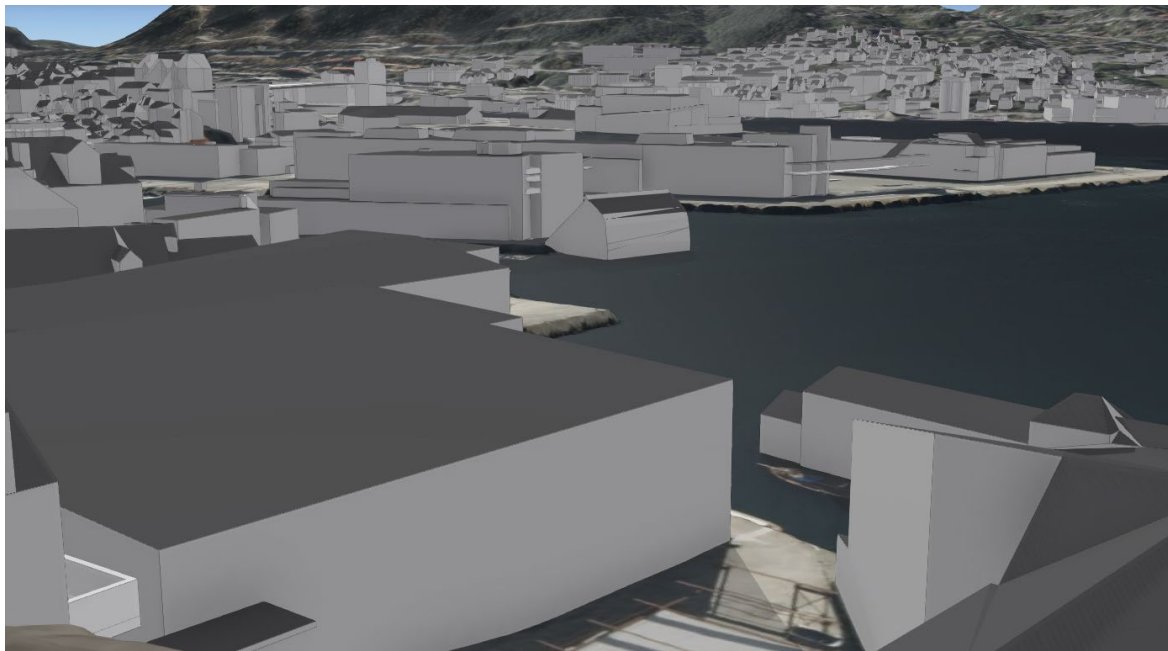

0 300 600 m
Kartgrunnlag: Kartverket, Geovekst, Kommuner

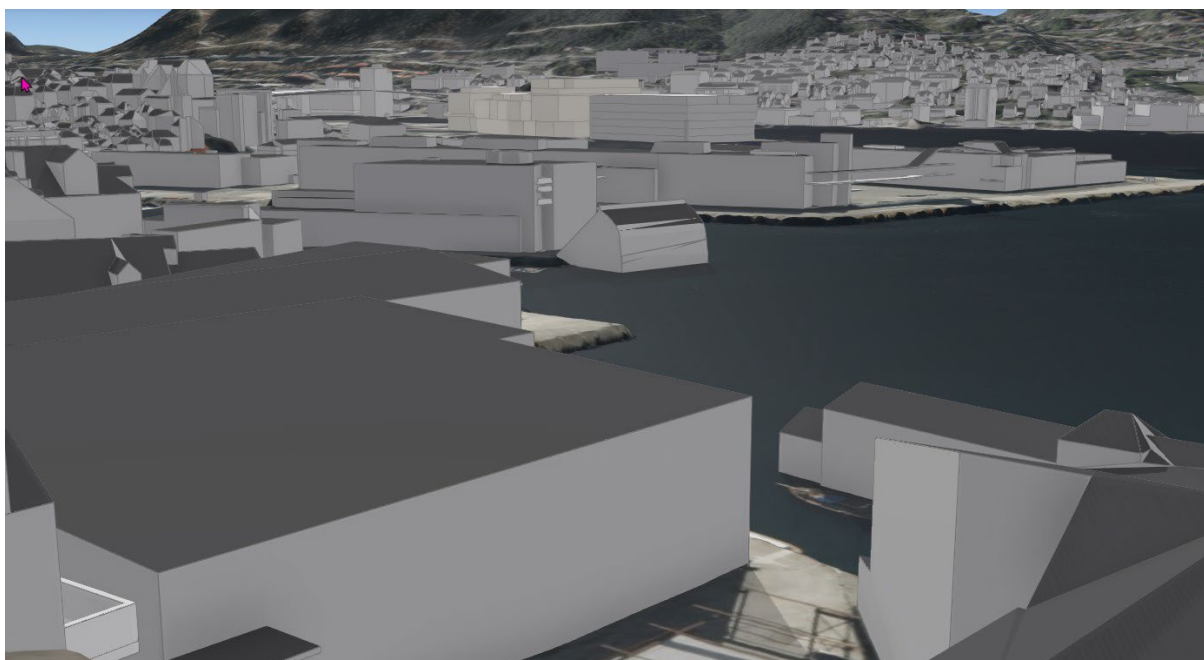

Figur 4.3 Kartet viser standpunkter for visualiseringene.

4.1. Delområde LA1 7 Nordnes ved Fredriksberg festning (H)

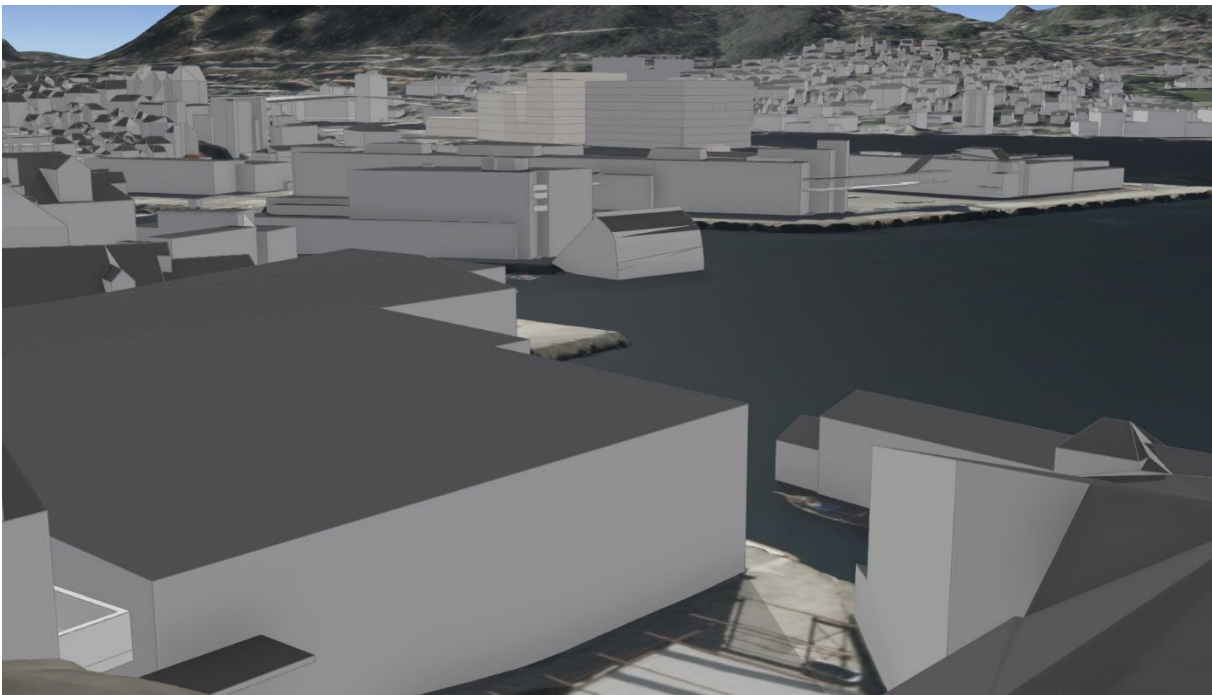
Figur 4.4 viser dagens situasjon sett fra Fredriksberg festning. Havneleret inngår som en del av den øvrige bebyggelsen på Sydnes og Dokken, og skiller seg ikke ut.

Figur 4.5 Alternativ 1 sett fra Fredriksberg festning.

Sett fra Fredriksberg festninger er Havnelageret den mest fremtredende bygningen, men underordner seg til en viss grad skalaen i den omkringliggende bebyggelsen. For HI/Fdir like bak (t.v.) gjelder den samme vurderingen ift. skala, og høydene er stort sett lik Havnelagerets. Bygningene skjærer for deler av utsikten til bakenforliggende bebyggelse på Damsgård/Laksevåg. Summen av Havnelageret og HI/Fdir oppleves som noe dominerende i bylandskapet.

Påvirkning: Noe forringet

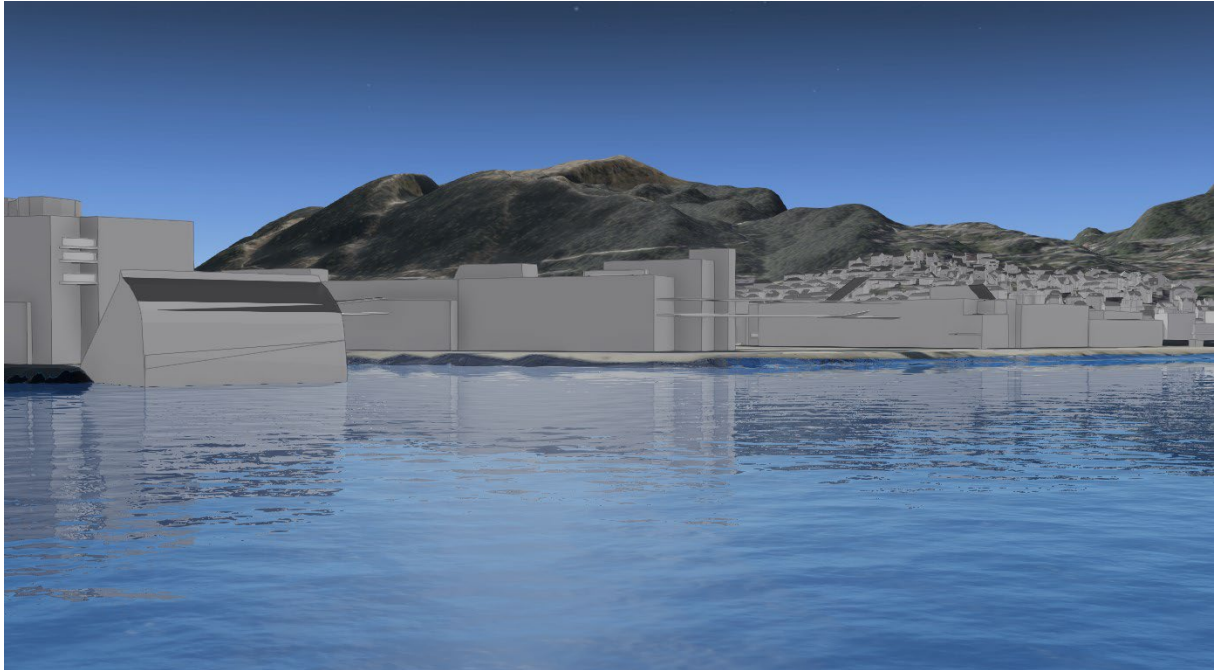

Figur 4.6 Alternativ 2 sette fra Fredriksberg festning.

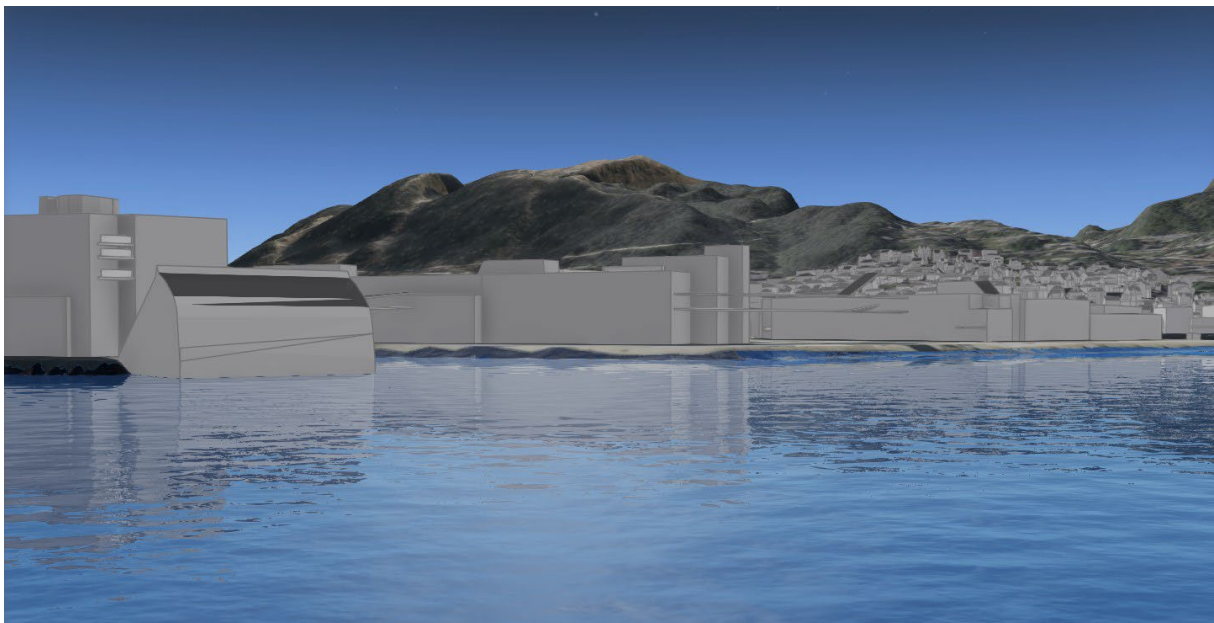
Alternativ 2 påvirker bylandskapet ytterligere, og både Havnelageret og HI/Fdir er høyere og derfor mer fremtredende. Bygningene dekker mer av utsikten mot bakenforliggende bebyggelse på Damsgård/Laksevåg helt opp til grensen mot skogen. HI/Fdir trapper seg ned mot Puddefjordsbroen noe som vurderes som positivt.

Påvirkning: Forringet

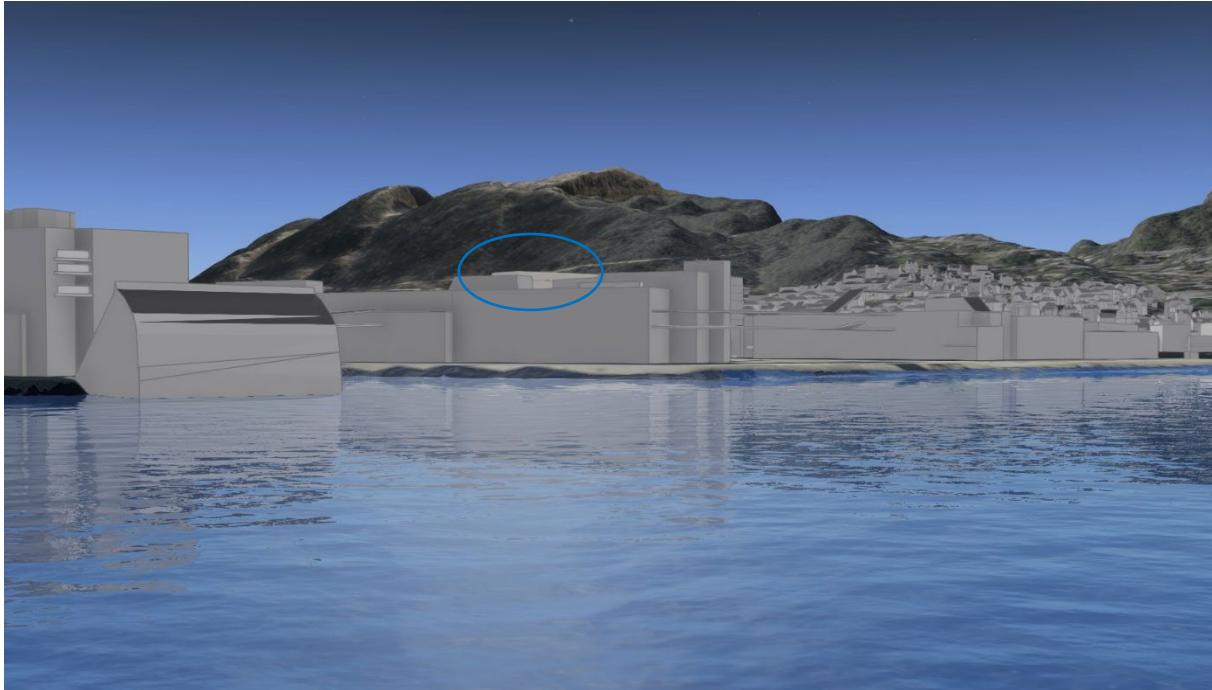
4.2. Nøstet ved Georgenes Verft (Q)

Figur 4.7 Dagens situasjon sett fra Georgenes Verft. Det er flere store bygninger i havne-området og vanskelig å skille ut Havnelageret.

Figur 4.8 Alternativ 1 sett fra Georgenes Verft

Figur 4.9 Alternativ 2 sett fra Georgenes Verft merket med blå ring.

Alternativ 1 og 2. Det er flere store bygninger i havneområdet og vanskelig å skille ut Havnelageret og HI/Fdir. De skimtes såvidt i alternativ 2

Påvirkning: Ubetydelig endring

4.3. Nygårdshøyden ved Fastings Minde (F)

Figur 4.10 I dagens situasjon fremtrer Havnelageret som den høyeste og mest dominerende bygningen. Boligblokkene i Torborg Nedreaasvei dekke deler av innsynet. Landskapssilhuetten er intakt og bebyggelse på Laksevåg godt synlig.

Figur 4.11 Alternativ 1 sett fra Fastings Minde.

Sett fra Nygårdshøyden ved Fastings Minde er tiltaket med først og fremst HI/Fdir fremtredende. De skjuler bakenforliggende bebyggelse på Damsgård og Laksevåg og

bryter bebyggelsens skala. Det helhetlige bilde/sammenhengen med Puddefjorden og kaifronten langs Laksevåg brytes/skjules sett fra dette standpunktet. Silhuetten med Damsgårdsfjellet og Askøy opprettholdes. Tiltaket oppleves som dominerende i bybildet.

Påvirkning: Forringet

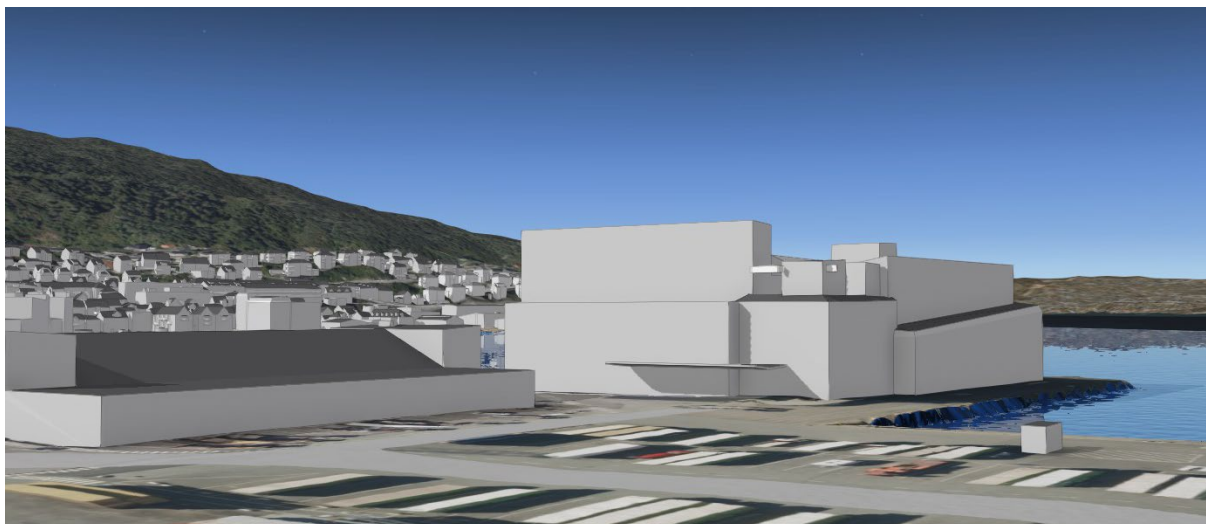

Figur 4.12 Alternativ 2 sett fra Fastings Minde.

Alternativ 2 har den samme påvirkning på bylandskapet som alternativ 1, men både Havnelageret og HI/Fdir er høyere og bryter derfor bakenforliggende landskaps-silhuett. Havnelageret er høyere enn i alternativ 1 og «troner» ytterst på kaien. HI/Fdir har den høyeste bygning, og danner derved tyngdepunktet i bygningsrekken som trapper seg ned mot øst.

Påvirkning: Forringet

4.4. Torborg Nedreaas gate (D)

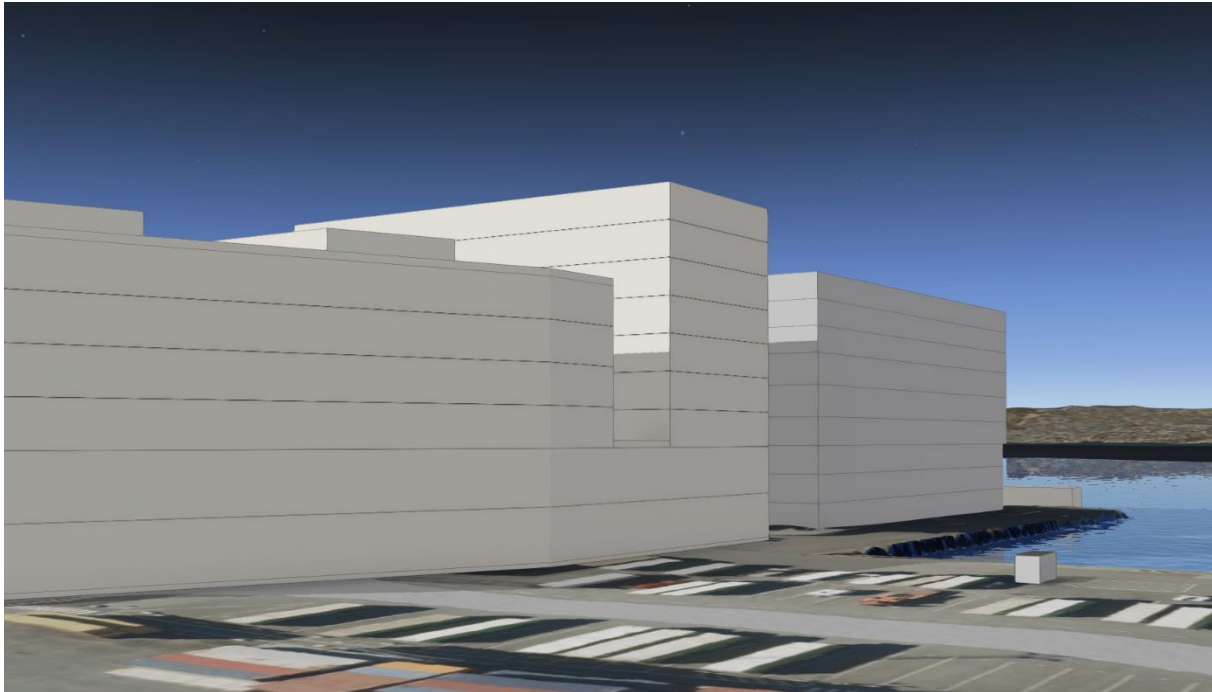
Figur 4.13 viser dagens situasjon der Havnelageret dekker store deler av utsikten mot Damsgård og Laksevåg samt byter silhuetten til Damsgårdsfjellet og Askøy.

Figur 4.14 Alternativ 1 sett fra Torborg Nedreaas gate.

Tiltaket med HI/Fdir og Havnelageret bryter dimensjonene i bylandskapet og endrer også identiteten i området da hverken Puddefjorden eller Damsgård/Laksevåg lenger er synlig. Damsgårdsfjellets og Askøys silhuett er heller ikke synlig.

Påvirkning: Sterkt forringet

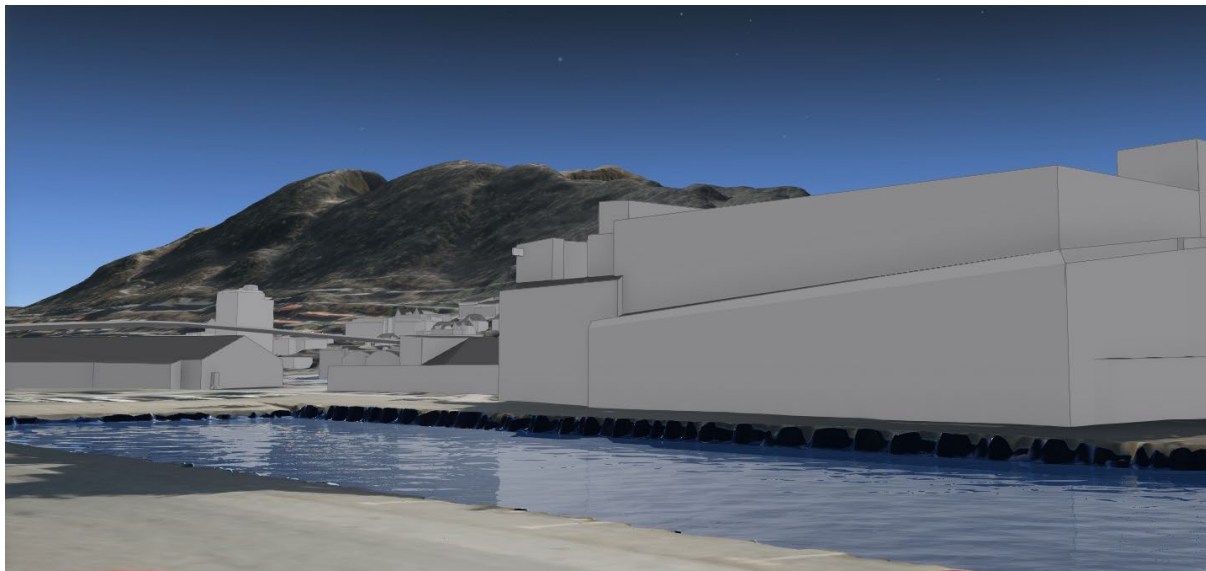

Figur 4.15 Alternativ 2 sett fra Torborg Nedreaas gate.

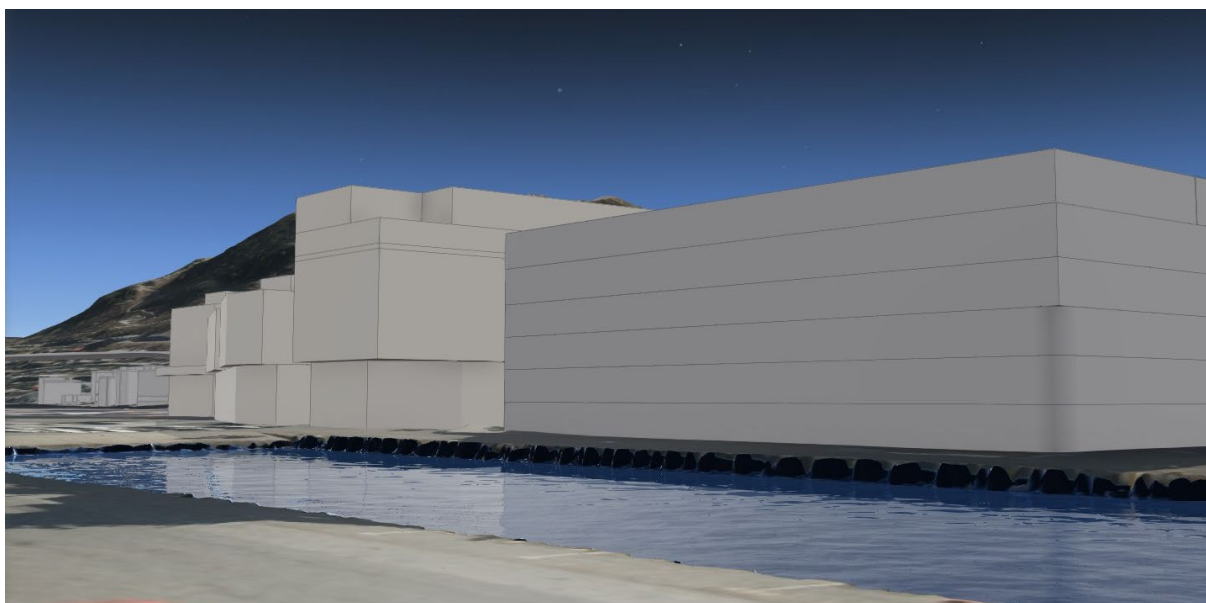
Alternativ 2 har den samme påvirkning på delområdet som alternativ 1. Havnelageret er høyere og dekker mer av himmelen. Utsikten til Damsgård /Laksevåg er dekket av bygningene.

Påvirkning: Sterkt forringet

4.5. Dokken ved Jekteviken (S)

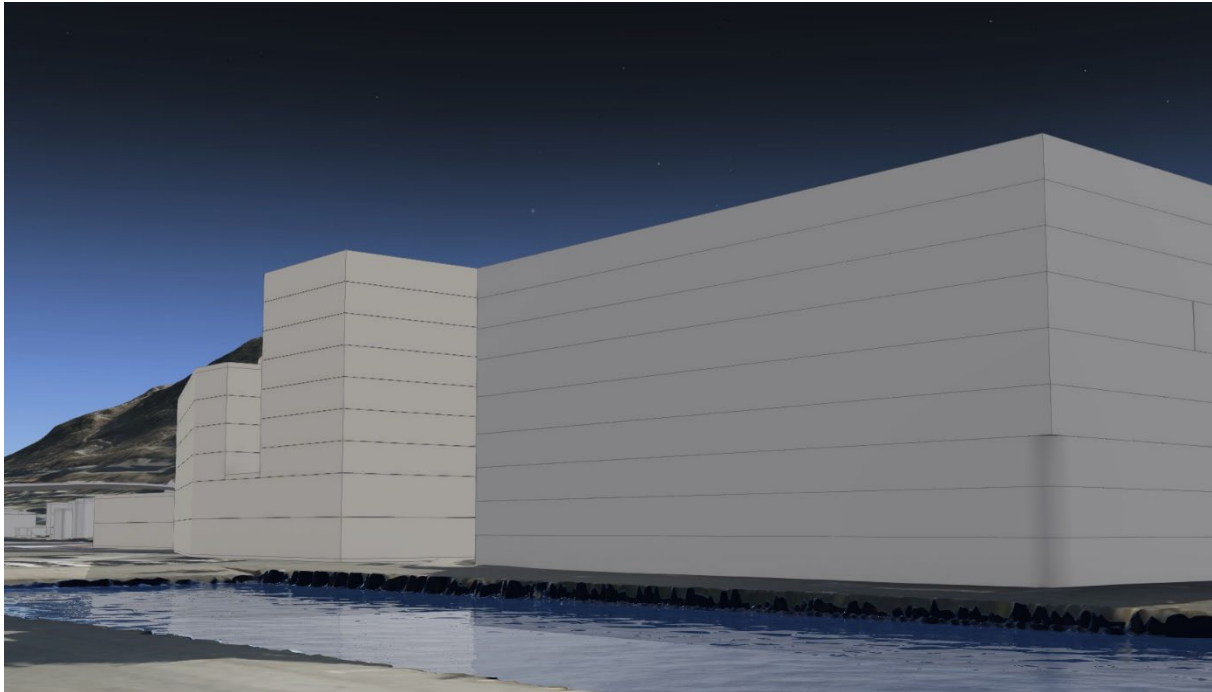
Figur 4.16 viser dagens situasjon sett fra Jekteviken i nord. Havnelageret er dominerende i synsfeltet og rekker nesten opp til toppen av Løvstakken. Deler av bebyggelsen på Damsgård/Laksevåg er skjult.

Figur 4.17 Alternativ 1 sett fra Jekteviken.

Havnelageret og HI/Fdir dekker praktisk talt hele utsikten mot Damsgård/Laksevåg og Puddefjorden. Løvstakkens er skjult bak HI/Fdir-bygningen.

Påvirkning: Forringet

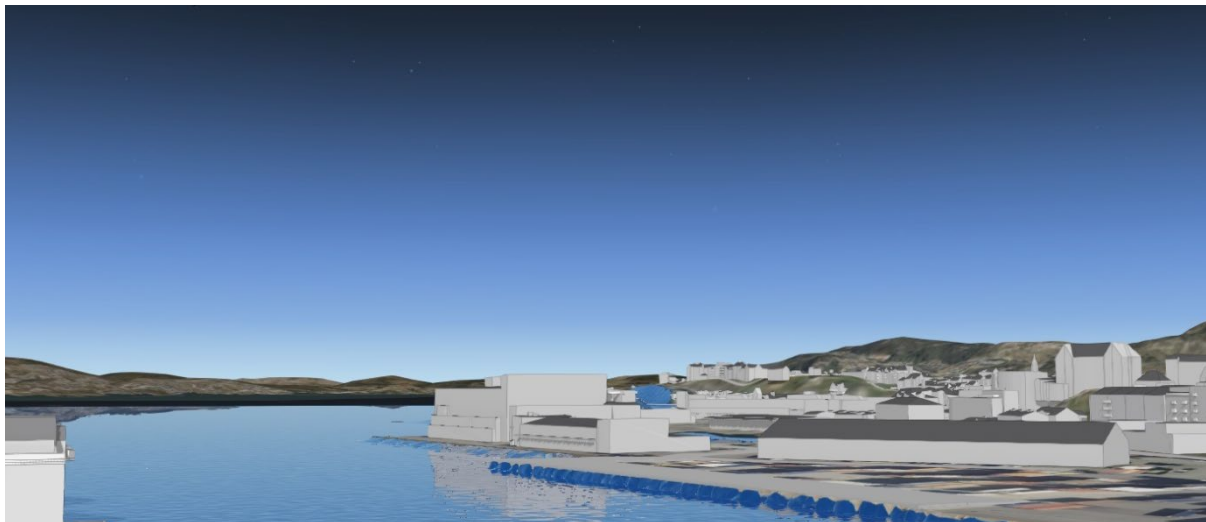

Figur 4.18 Alternativ 2

Alternativ 2 har den samme påvirkning på bylandskapet som alternativ 1. Havnelageret oppleves mer påtrengende med flere etasjer og den midtre bygning i HI/Fdir er også høy. Avtrapping i høyder mot puddefjordsbroen er positivt.

Påvirkning: Sterkt forringet

4.6. Puddefjorden/Puddefjordsbroen (J)

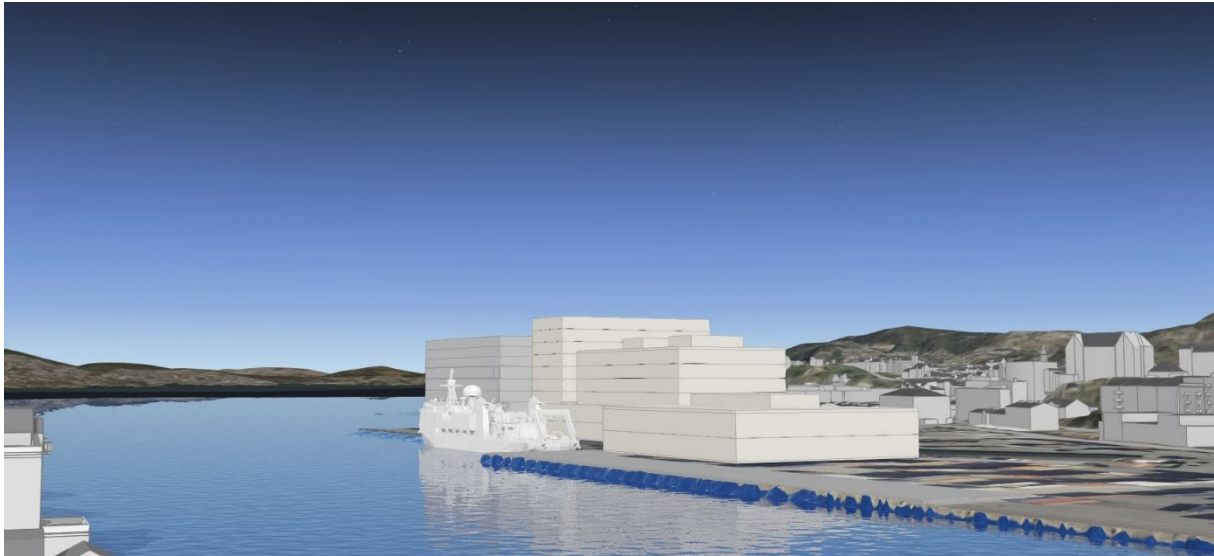
Figur 4.19 viser dagens situasjon med Havnelageret som en forholdsvis stor bygning på Dokken.

Figur 4.20 Alternativ 1 sett fra Puddefjordsbroen.

Alternativ 1 vil oppleves som en naturlig utvidelse av Havnelageret. Skur 23 er fjernet, og H1/Fdir dekker store deler av kaiområdet. Plassering av den høyeste bygningen sentralt i bygningsrekken oppleves positivt. Utsikten til bakenforliggende bylandskap er god, men Jekteviken er ikke lenger synlig. Landskapssilhuetten opprettholdes så vidt samt siktlinjen ut fjorden.

Påvirkning: Noe forringet

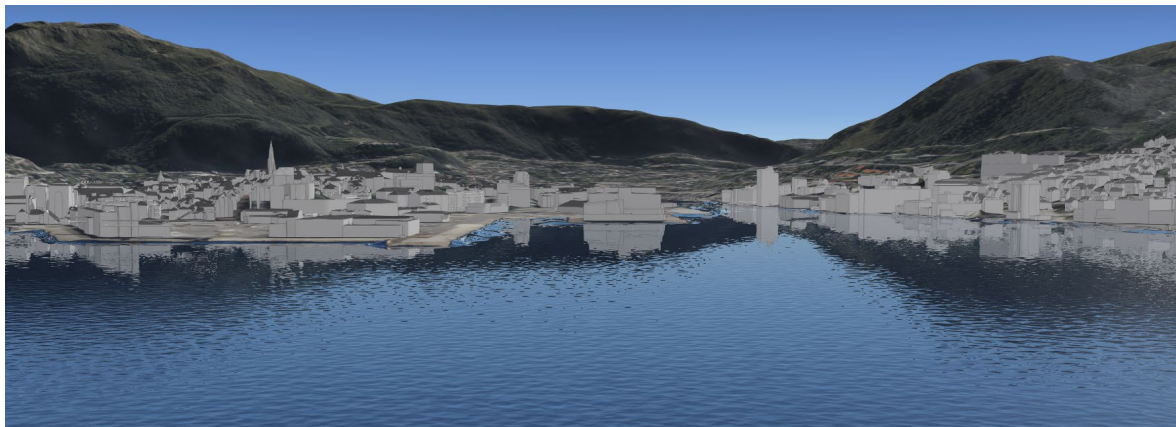

Figur 4.21 Alternativ 2 sett fra Puddefjordsbroen.

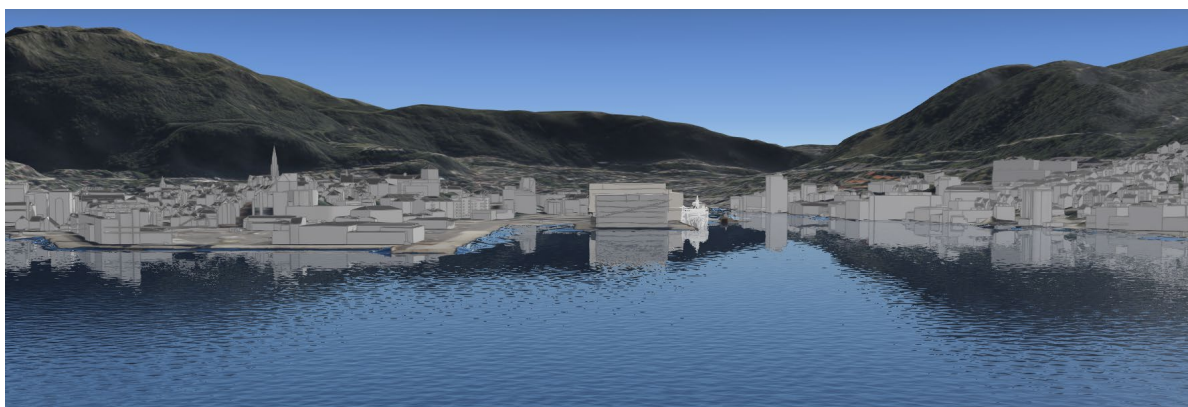
Alternativ 2 har den samme påvirkning på bylandskapet som alternativ 1. Et høyere Havnelager og HI/Fdir vil ta utsikten til Jekteviken, Nordnes, Askøy og deler av Byfjorden. Landskapssilhuetten brytes. Tyngdepunktet i bygningsrekken er den midtre av HI/Fdir. Nedtrapping mot sørøst vurderes som positivt.

Påvirkning: Forringet

4.7. Sett fra Byfjorden

Figur 4.22 viser dagens situasjon sett fra Byfjorden. Havnelageret er fremtredende og godt synlig, men oppleves som en del av bebyggelsen på kaien.

Figur 4.23 Alternativ 1 sett fra Byfjorden.

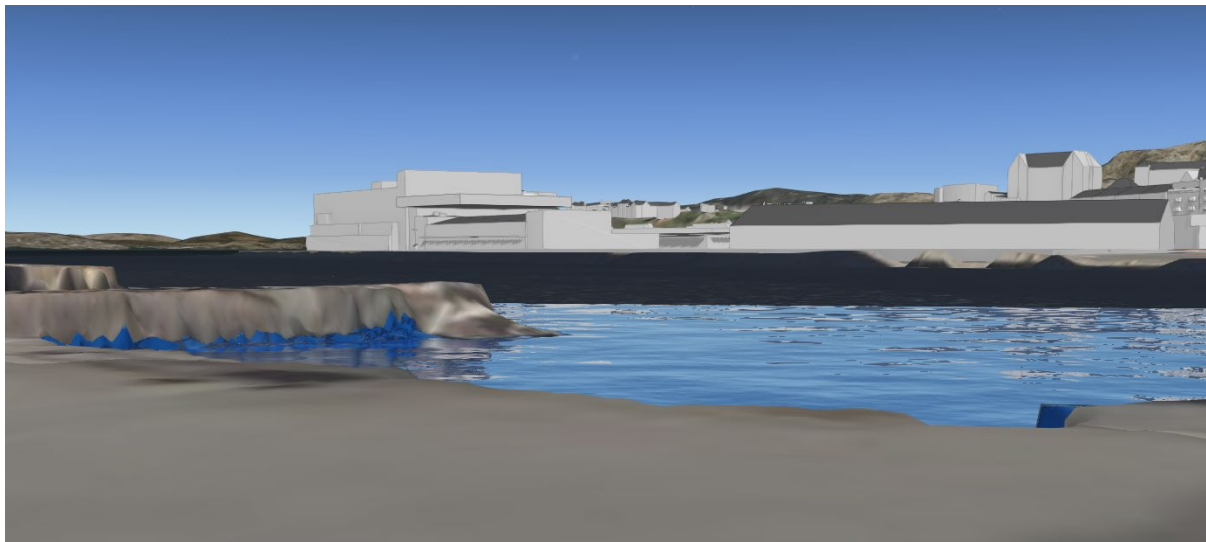

Figur 4.24 Alternativ 2 sett fra Byfjorden.

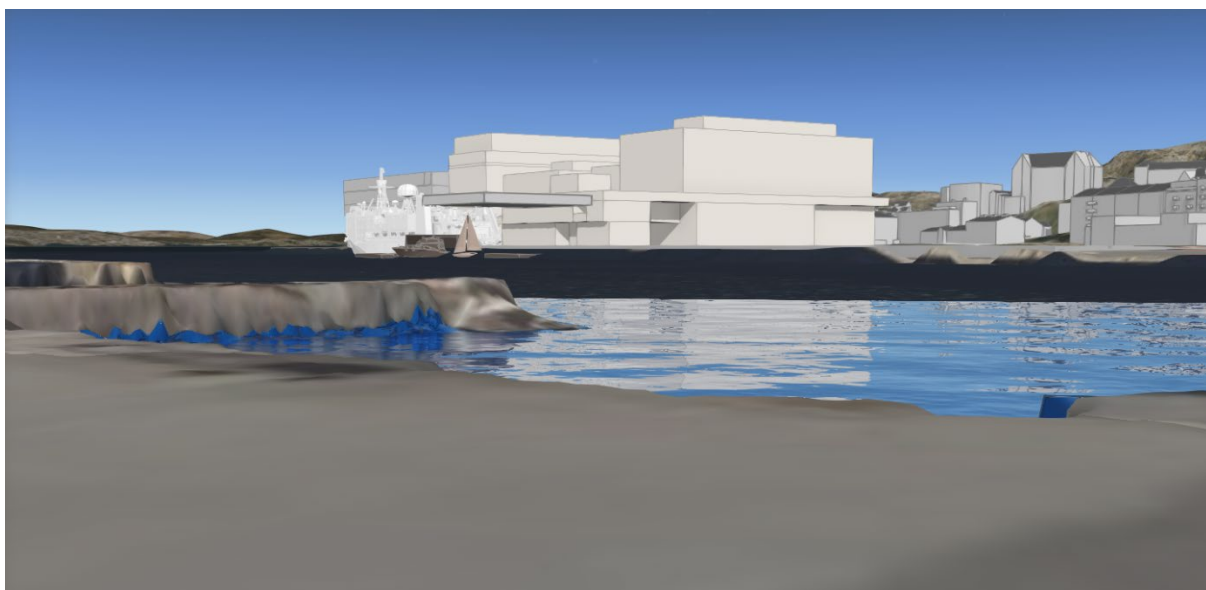
Alternativ 1 og 2 vil ikke endre bylandskapet og Havnelagerets fremtredende plassering på Dokken. Bygningen vil bli høyere, og spesielt i alternativ 2 vil bygningen oppleves fremtredenen og med en annen skala enn omkringliggende bebyggelse. HI/Fdir er så vidt synlig bak Havnelageret.

Påvirkning: Ubetydelig endring

4.8. Damsgårdsveien (fotostandpunkt Z)

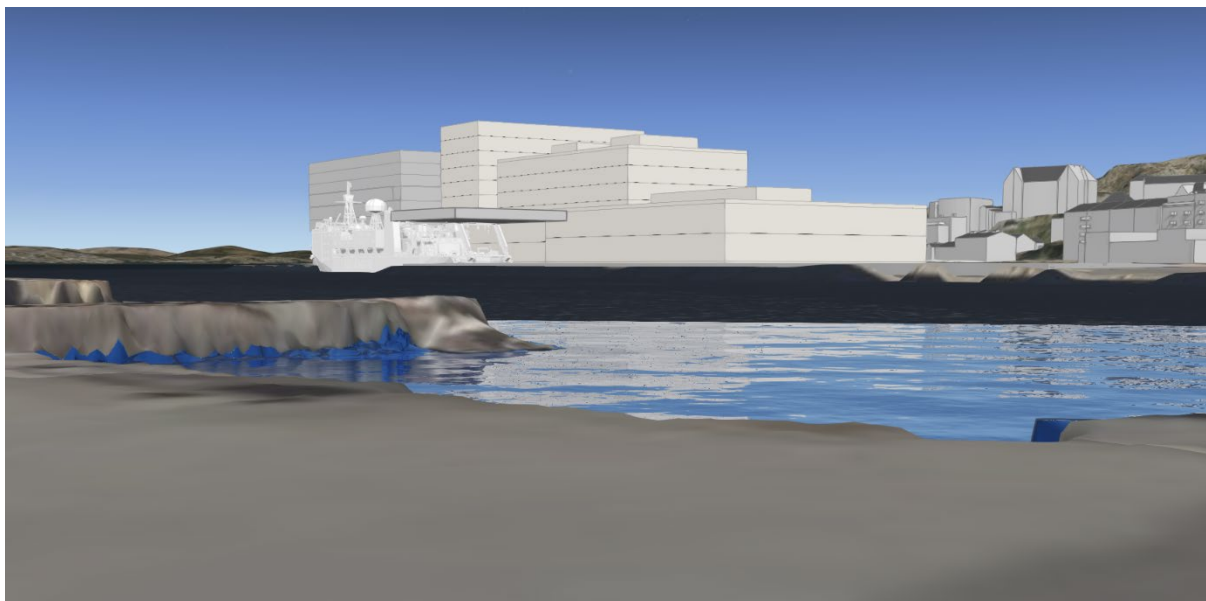
Figur 4.25 viser dagens situasjon sett fra Damsgårdsveien. Havnelageret er godt synlig på kaien og hindrer utsikten mot deler av Askøy og Sandviksfjellet.

Figur 4.26 Alternativ 1 sett fra Damsgårdsveien.

Havnelageret er mindre synlig bak HI/Fdir-bygningene. Spesielt vil den nærmeste bygningen oppleves fremtredende med en høy fasade mot sørøst. HI/Fdir oppleves meget dominerende og med en større skala enn omkringliggende bebyggelse. Bygningene tar utsikten mot bakenforliggende landskap.

Påvirkning: Forringet

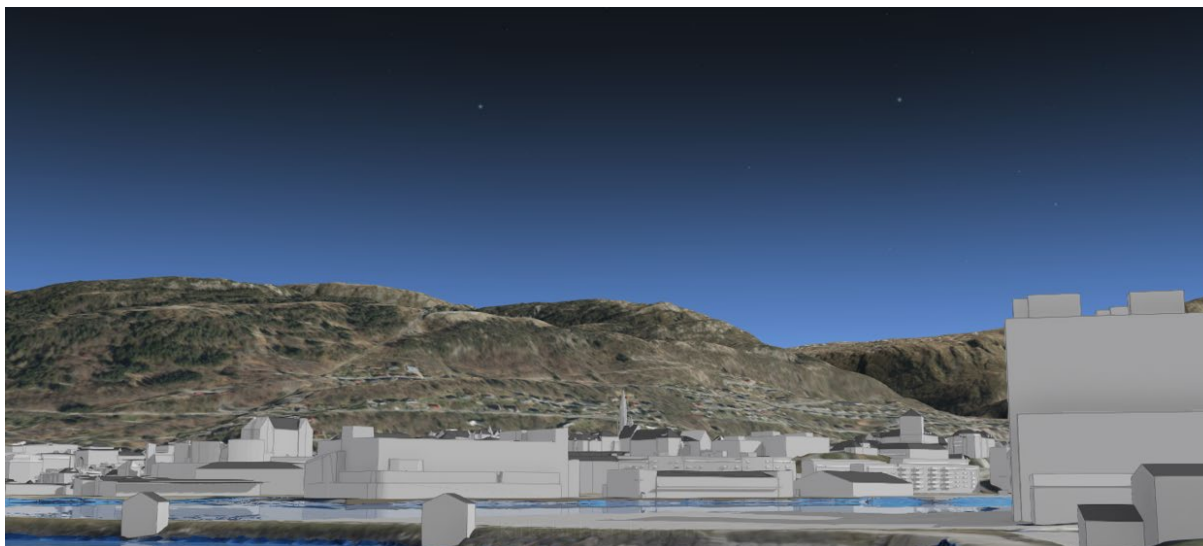

Figur 4.27 Alternativ 2 sett fra Damsgårdsveien.

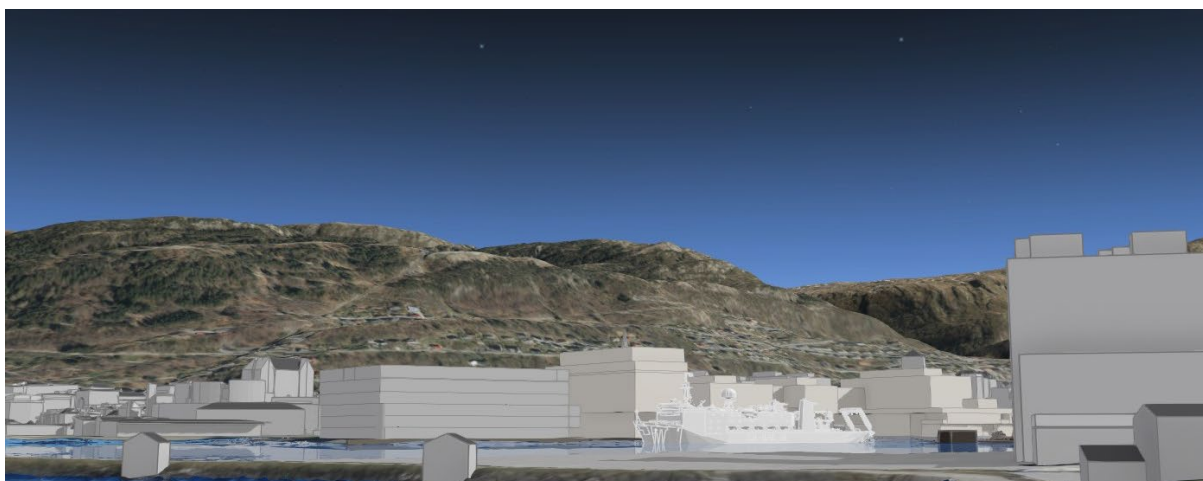
Havnelageret har fått flere etasjer og er mer synlig ved siden av HI/Fdir-bygningene som også er blitt høyere. Det er positivt at den nærmeste bygningen trapper seg ned mot sørøst. Likevel oppleves HI/Fdir meget dominerende og med en større skala enn omkringliggende bebyggelse. Bygningene tar utsikten mot bakenforliggende landskap.

Påvirkning: Forringet

4.9. Kirkebukten (fotostp. O)

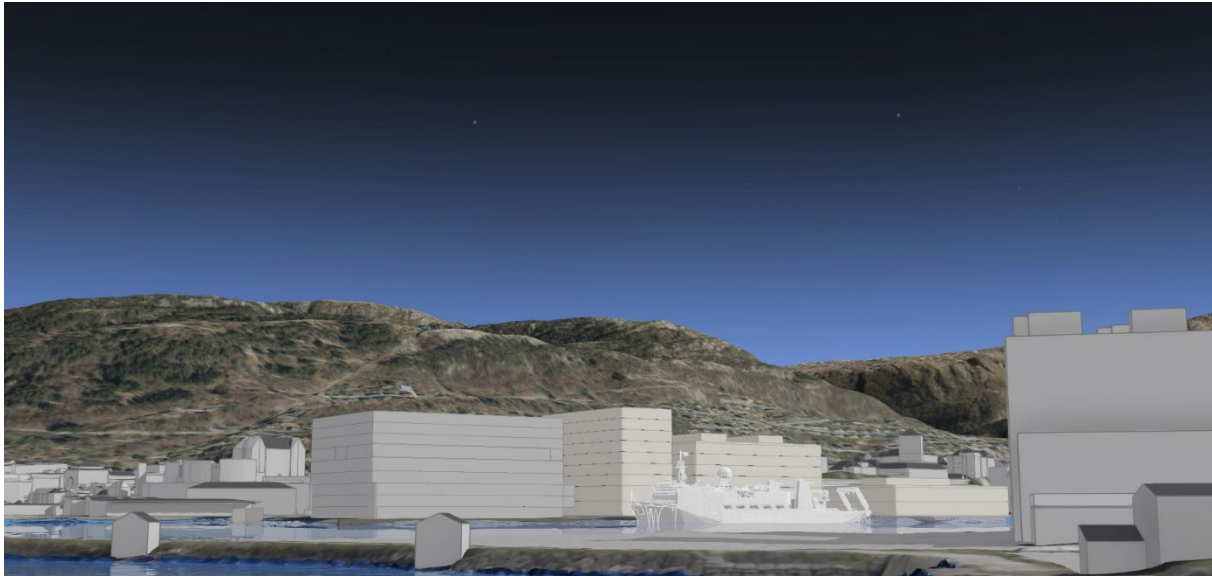
Figur 4.28 Dagens situasjon med Havnelageret ytterst på kaien over på Dokken.

Figur 4.29 Alternativ 1 sett fra Kirkebukten.

Havnelageret er høyere, og sammen med den midtre av HI/Fdir virker alternativet dominerende på kaien. Utsikten til Nygårdshøyden med Johanneskirken og Historisk museum og deler av fjellsiden lange Fløyen er skjult. Bebyggelsen hindrer forbindelsen øst-vest mellom Laksevåg og Nygårdshøyden da den danner en ny «rygg» i bylandskapet.

Påvirkning: Forringet

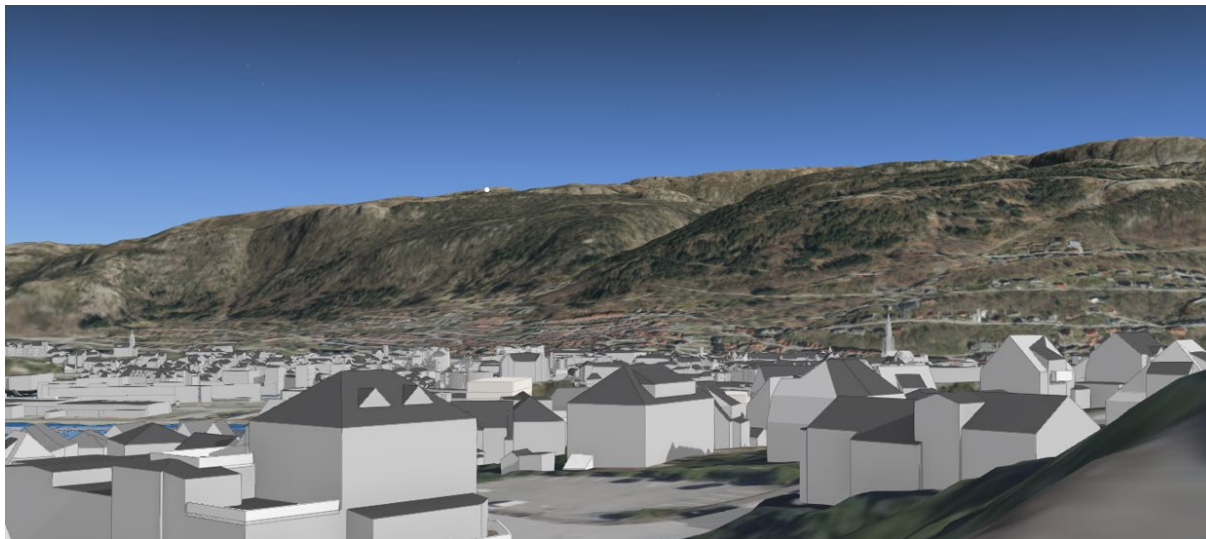

Figur 4.30 Alternativ 2 sett fra Kirkebukten.

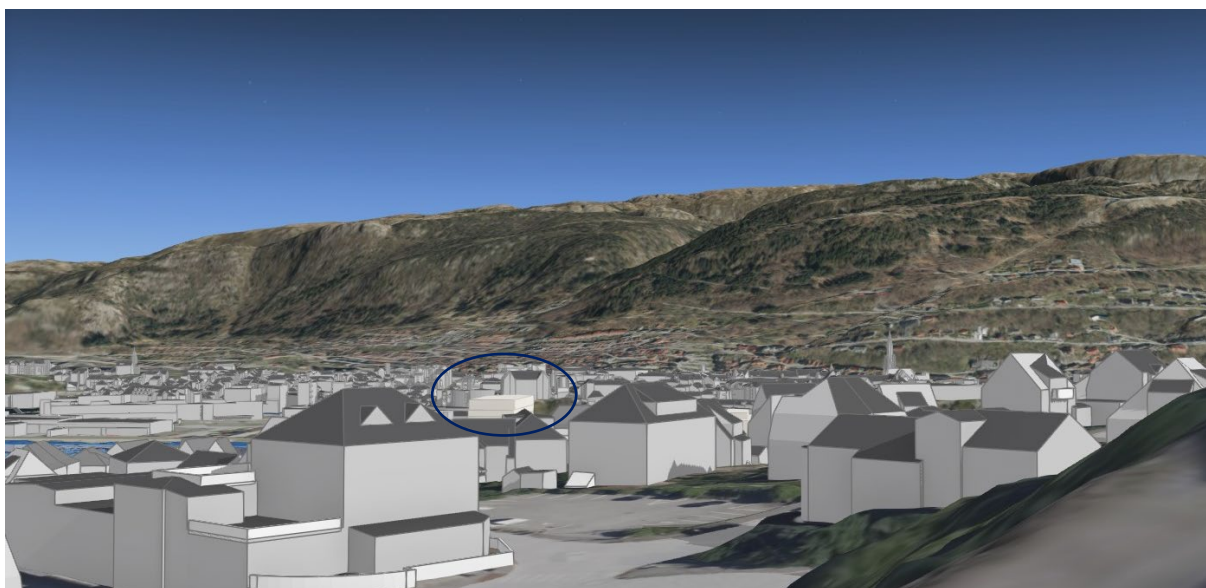
Vurderingen som er gjort for alternativ 1 gjeler også for alternativ 2. Alternativ 2 er mer dominerende og skjuler større deler av bakenforliggende bylandskap enn alternativ 1. Det er positivt at HI/Fdir trapper seg ned mot sørøst slik at bakenforliggende bygninger blir synlige. Havnelageret og HI/Fdir-bygningene synes jevnhøye sett fra denne siden av Puddefjorden.

Påvirkning: Forringet

4.10. Damsgård hovedgård (fotostp. R)

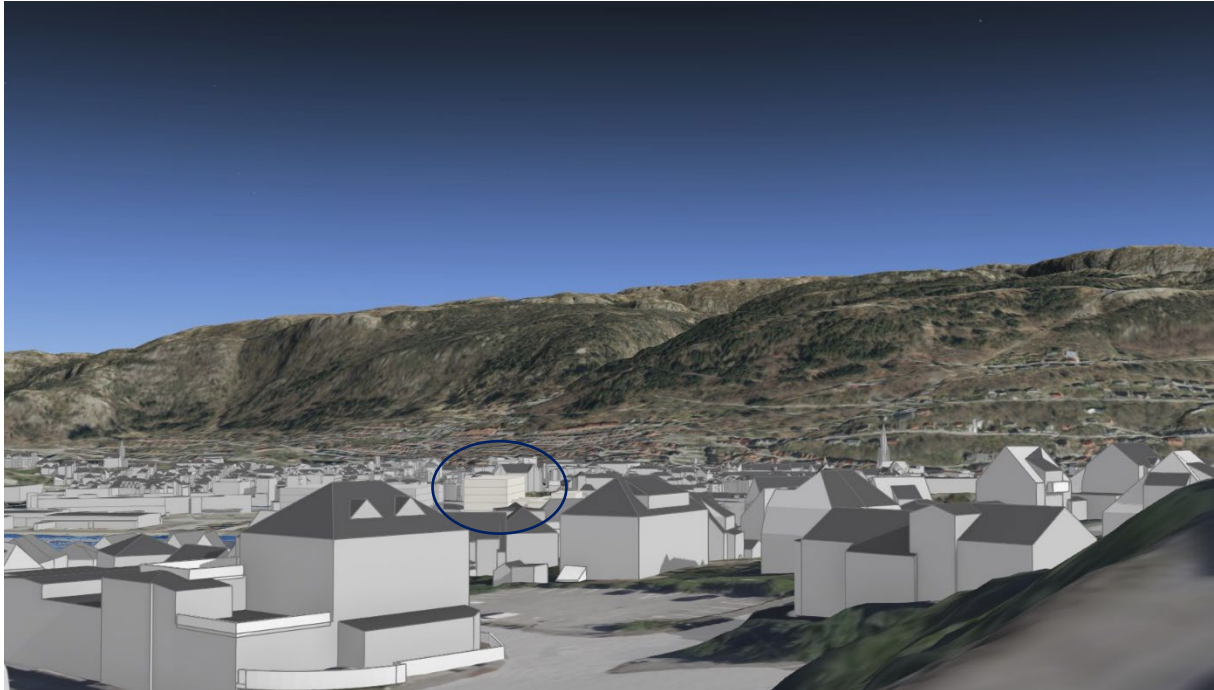
Figur 4.31 Dagens situasjon der Havnelageret så vidt er synlig blant bebyggelsen nedenfor Dragefjellet skole.

Figur 4.32 Alternativ 1 sett fra Damsgård hovedgård merket med blå ring.

Alternativ 1 er tilnærmet lik dagens situasjon. Kun Havnelageret er synlig nedenfor Dragefjellet skole, men inngår som er del av den øvrige bebyggelsen uten å stikke seg ut. Dragefjellet skole er fortsatt godt synlig.

Påvirkning: Ubetydelig endring

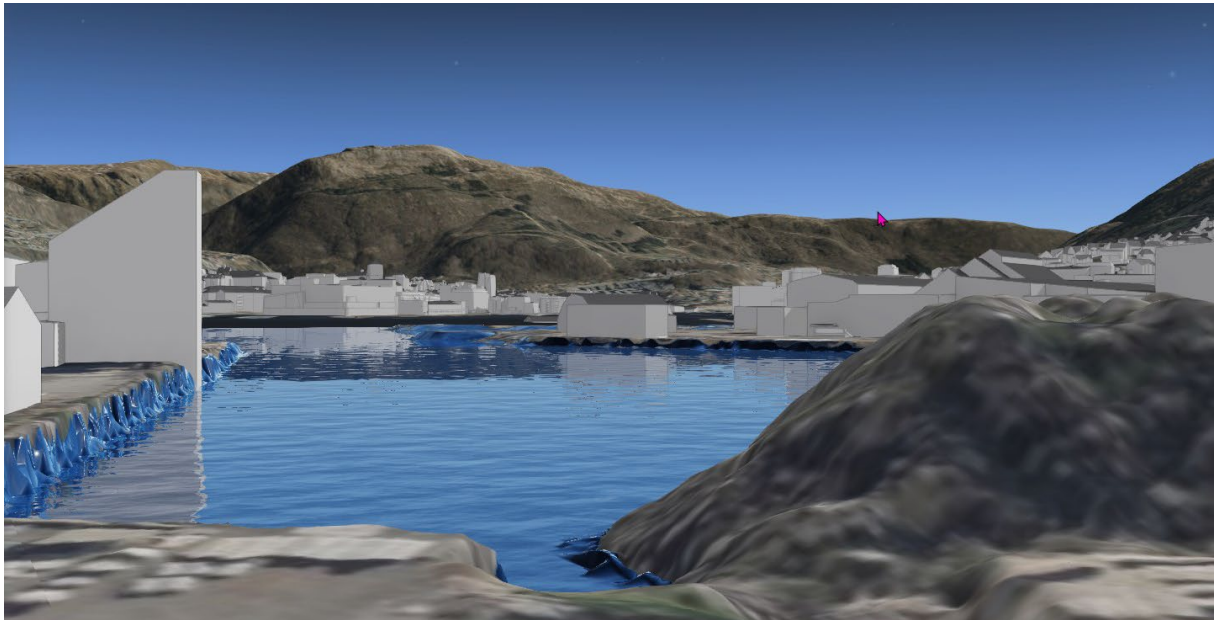

Figur 4.33 Alternativ 2 sett fra Damsgård hovedgård merket med blå ring.

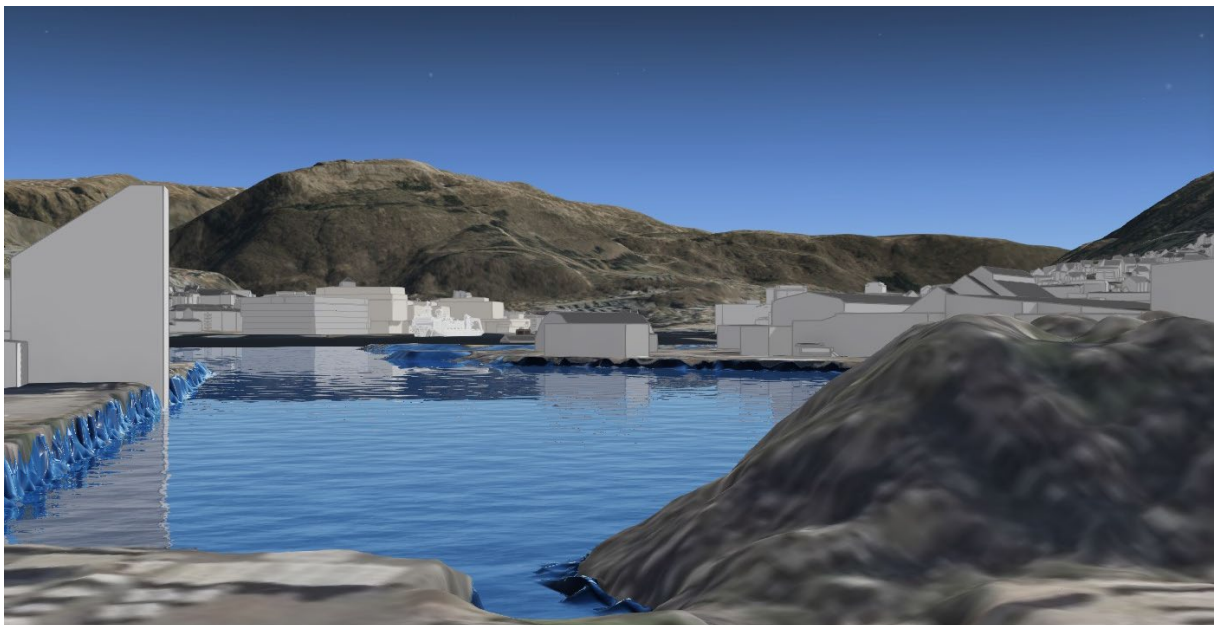
Alternativ 2 vil medføre at Havnelageret vil rage noe over den øvrige bebyggelsen. HI/Fdir vil så vidt være synlig over hustakene. Dragefjellet skole på Nygårdshøyden vil bli delvis skjult bak bygningen.

Påvirkning: Noe forringet

4.11. Laksevåg Verft (fotostandpunkt P)

Figur 4.34 Dagens situasjon der Havnelageret inngår som den del av den øvrige bebyggelsen på Dokken og skjuler lite av bakenforliggende bebyggelse.

Figur 4.35 Alternativ 1 sett fra Laksevåg Verft.

Alternativ 1 medfører at Havnelageret og HI/Fdir er høye og tar utsikten mot Nygårdshøyden og bakenforliggende bylandskap.

Påvirkning: Noe forringet

Figur 4.36 Alternativ 2 sett fra Laksevåg Verft

Alternativ 2 har den samme virkningen som alternativ 1, men virkningen er sterkere da bygningene er høyre og mer dominerende.

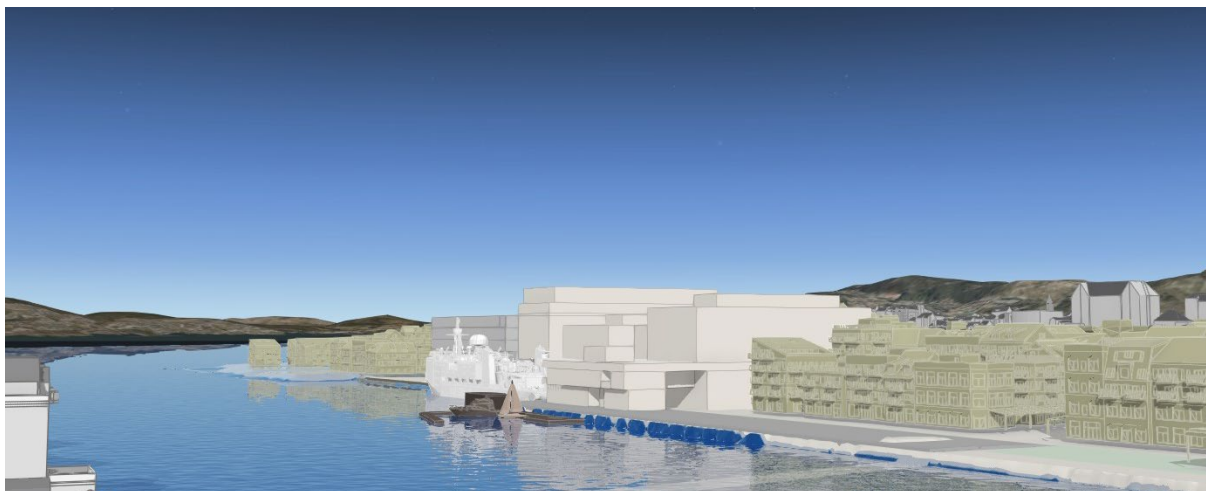
Påvirkning: Forringet

4.12. Arealstrategien sett fra to utvalgte standpkt.; J og P

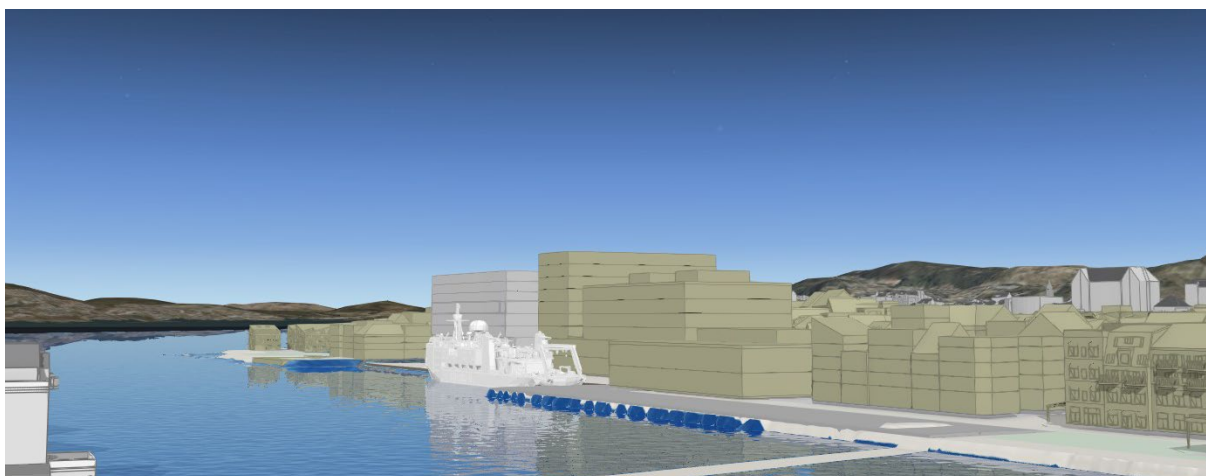
Havnelageret og HI/Fdir vil fremstå mer integrert i bylandskapet når de er en del av Arealstrategien. Kvartaler med bygninger langs kaien og inn mot Torborg Nedreaas gate vil «pakke inn» de store bygningene og dempe den fremtredende virkningen.

Figurene 4.34-4.37 viser den visuelle virkningen av Arealstrategien sett fra to utvalgte standpunkt; Puddefjordsbroen og Laksevåg Verft.

Puddefjordsbroen

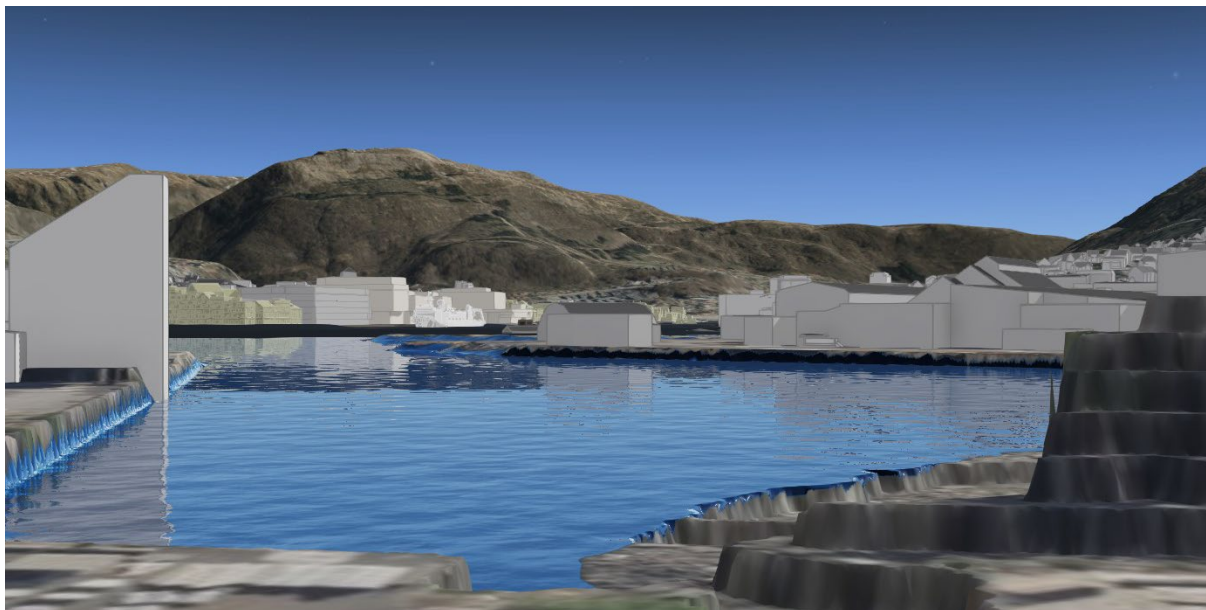

Figur 4.37 Alternativ 1 viser at høydene på Havnelageret og HI/Fdir-byggene dempes med jevnhøyde kvartaler langs kaien både mot sørøst og nordvest. Det midtre partiet av HI/Fdir er fortsatt det høyest, men oppleves som en variasjon i rekken av bygninger på kaien. Bygget tar utsikten fra bakenforliggende landskap og bryter silhuetten til Sandviksfjellet og Askøy. Bygningene skjuler Nygårdshøyden, og kan oppleves som et fysisk skille mot bysentrum.

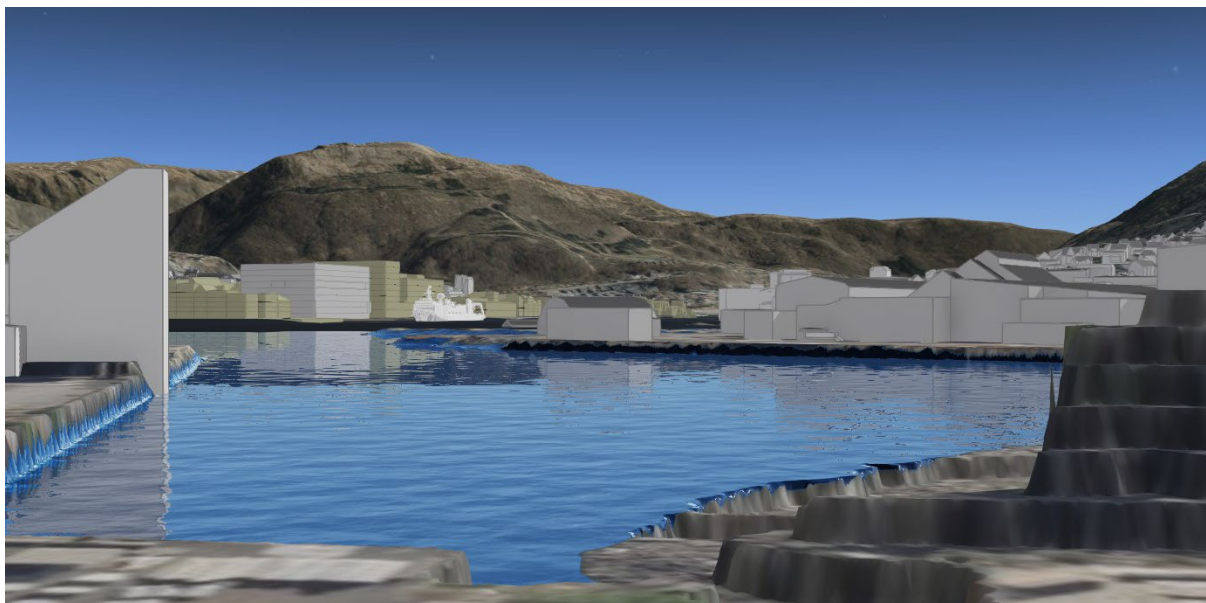

Figur 4.38 Alternativ 2 har tilsvarende virkning som alternativ 1, men har på grunn av høydene en mer dominerende virkning.

Laksevåg Verft

Figur 4.39 Alternativ 1 viser at bebyggelse langs Puddefjorden nordvest for Havnelageret demper virkningen av den store bygningen.

Figur 4.40 I alternativ 2 oppleves fortsatt Havnelageret og HI/Fdir som fremtredende på Dokken på grunn av bygningshøydene. Den positive virkningen av å trappe ned høydene mot sørøst er tydelig sett fra Laksevåg Verft.

4.13. Vurdering av konsekvens for delområdene og samlet for fagtema

Tabell 4.1 Viser delområder med verdi, påvirkning og konsekvens. Nederst i tabellen vises samlet konsekvens for fagtema og rangering av alternativene med begrunnelse.

Delområde	Verdi	Påvirkning		Konsekvens	
		Alternativ 1	Alternativ 2	Alternativ 1	Alternativ 2
1 Nordnes	Svært stor	Noe forringet	Foringet	Middels konsekvens (--)	Alvorlig konsekvens (---)
2 Nøstet	Noe	Ubetydelig endring	Ubetydelig endring	Ubetydelig (0)	Ubetydelig (0)
3 Nygårds- høyden	Svært stor	Foringet	Foringet	Alvorlig konsekvens (---)	Alvorlig konsekvens (---)
4 Torborg Nedreaas gate	Noe	Sterkt forringet	Sterkt forringet	Noe konsekvens (-)	Noe konsekvens (-)
5 Dokken	Noe	Foringet	Sterkt forringet	Noe konsekvens (-)	Noe konsekvens (-)
6 Pudde- fjorden	Stor	Noe forringet	Foringet	Noe konsekvens (-)	Middels konsekvens (--)
7 Dams- gårdsveien	Middels	Foringet	Foringet	Middels konsekvens (--)	Middels konsekvens (--)
8 Kirke- bukten	Stor	Foringet	Foringet	Middels konsekvens (--)	Middels konsekvens (--)
9 Damsgård med Dams- gård hoved- gård	Middels	Ubetydelig endring	Noe forringet	Ubetydelig konsekvens (0)	Noe konsekvens (-)
10 Laksevåg med Laksevåg Verft	Middels	Noe forringet	Foringet	Noe konsekvens (-)	Middels konsekvens (--)
Samlet konsekvens				Middels negativ konsekvens	Stor negativ konsekvens
Rangering				1	2
Begrunnelse	Alternativ 1 rangeres som det minst konfliktfulle på grunn av at bygningene har noe mindre dimensjoner og lavere bygningshøyder enn alternativ 2, og derfor fremtrer mindre dominerende i bylandskapet. Alternativ 2 trapper seg imidlertid ned mot Puddefjordsbroen i sørøst, noe som også vurderes som positivt. Begge alternativene bidrar til å «viske ut» den naturlige forbindelsen mellom Damsgård/Laksevåg-siden og Nygårdshøyden ved at det dannes en visuell barriere i landskapet.				

4.14. Generelle konsekvenser

Strategi for sjøfronten i Bergens sentrale deler, Bergen kommune, 2020. Strategien presenterer på s.16 i figurene 2.1-2.3 viktige prinsipper som bør følges mht. siktakser, rom-avgrensninger, knutepunkter og møter land/sjø. Dokken ligger sentralt i forhold til flere viktige overordnede landskapselementer, men bryter ingen av de viktige prinsippene som er presentert.

Forbindelsen øst-vest. Utviklingen på Dokken kan med sine store og høye bygningsvolumer skape en fysisk og visuell barriere mellom bydelene øst (Nygårdshøyden og sentrum) og vest (Laksevåg og Damsgård) for Puddefjorden. Sikten fra Laksevåg mot Nygårdshøyden er viktig for å oppleve byen som helhet.

Anløp av store skip skjer i dag på Dokken og vil også i fremtiden skje på kaien ved Havnelageret og HI/Fdir-byggene. Skip med en betydelig annen størrelse enn omkringliggende bebyggelse, kan prege deler av byen og gi en opplevelse av svært ulik skala. Store bygninger på Dokken generelt vurderes å kunne «tåle» denne skala forskjellen.

Containere. Det lagres i dag containere i mange etasjer på Dokken som også kan være dominerende for nærmiljøet og ta noe av utsikten mot f.eks. Puddefjorden og Laksevåg.

Belysning i bygningene. Dokken er i dag opplyst med lyskastere. I en fremtidig situasjon vil opplyste vinduer i de store bygningene gi en ny virkning/opplevelse for omgivelsene.

Tidsperspektivet. Transformasjonen av containerhavnen på Dokken vil gå over tid. Konsekvensene som er beskrevet er knyttet til situasjonen når aktivitetene på containerhavnen er avsluttet og kaien er tom. I en mellomperiode vil det fortsatt lagres containere på arealet, gjerne i flere etasjer som i dag. Containere på et begrenset areal i en overgangperiode vil «pakke inn» deler av de store bygningene og til en viss grad dempe den fremtredende virkningen.

5. Avbøtende tiltak

Gode avbøtende tiltak kan redusere uheldige virkninger av tiltaket.

Anleggsfasen:

- Utearealene bør fortløpende settes i stand etter som bygningene blir ferdigstilte.

Tiltaket:

- Vurdere å redusere både Havnelagerets og HI/Fdirs bygningshøyder for å bedre tilpasse disse til omgivelsene (f.eks. boligblokkene i Torborg Nedreaas gate) og tiltenkt skala på kvartaler/bygninger i Arealstrategien.
- Variasjon i volumoppbygging.
- Unngå sterk visuell og fysisk barrierevirkning mellom Laksevåg og Nygårdshøyden.
- Ingen fasader bør fremstå som baksider. Store fasadeflater bør deles opp vertikalt for å visuelt bryte opp store volum i en mindre skala.
- Valg av farger og bruk av glassfasader bør vurderes i forhold til omkringliggende bebyggelse.
- Være bevisst at takene er en 5. fasade som er synlig fra Nygårdshøyden.
- Opprettholde viktige siktakser, f.eks. ut og inn fra Puddefjorden.

6. Usikkerhet

Det er knyttet usikkerhet til den endelig utforming av bygningene med høyder, oppdeling av fasader, materialbruk, bruk av takflatene.

Det er knyttet usikkerhet til utforming av utearealene med tydelige avgrensninger mellom ulike bruk.

asplan viak